

**T.C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
DERSİNİN İMAJINI METAFORLAR YOLUYLA ANLAMAK**

REMZİ İNCİK

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**Şanlıurfa
2025**

**T.C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
DERSİNİN İMAJINI METAFORLAR YOLUYLA ANLAMAK**

REMZİ İNCİK

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
Tez Danışmanı: Doç. Dr. ALİ CULHA**

**Şanlıurfa
2025**

TEŞEKKÜR

Bu çalışma, Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yüksek lisans tez çalışması olarak hazırlanmıştır. Bu çalışmanın her aşamasında bana rehberlik eden ve bilgi birikimi ile deneyimleriyle araştırmama değerli katkılarda bulunan saygıdeğer danışmanım Doç. Dr. Ali CULHA'ya en içten teşekkürlerimi sunarım. Kendisinin sağladığı akademik destek, sabrı ve anlayışı, sadece bu tezin başarısında değil, aynı zamanda akademik kariyerimde önemli bir katkıda bulunmuştur. Onun özenli ve planlı rehberliği, bu çalışmanın niteliğini artırarak, bana bilimsel düşünme ve araştırma becerilerimi geliştirme konusunda ilham vermiştir.

Kariyerimde ve eğitim hayatımda bana destek veren, çalışmalarımdaya motive olmamı sağlayan kıymetli arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım. Onların arkadaşlığı, desteği ve teşvikleri, tez yazma sürecimin her aşamasında maddi manevi olarak bana büyük güç ve motivasyon verdi.

Bu süreçte yanımda olarak bana güç veren, sabrı ve sevgisiyle her an destek olan Eşim Yağmur İNCİK'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÇİZELGELER DİZİNİ	iii
1. GİRİŞ	1
1.1. Kavramsal Çerçeve	1
1.1.1. Beden Eğitimi ve Spor	1
1.1.2. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Amaçları	1
1.1.3. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Önemi	3
1.1.4. Beden Eğitiminin Gelişim Boyutlarına Katkısı	5
1.1.4.1. Fiziksel Gelişime Katkısı	5
1.1.4.2. Psikomotor Gelişime Katkısı	5
1.1.4.3. Zihinsel Gelişime Katkısı	6
1.1.4.4. Duygusal Gelişime Katkısı	6
1.1.4.5. Sosyal Gelişime Katkısı	7
1.1.5. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Ders Programının Yapısı	7
1.1.6. Metafor Kavramı	8
1.1.7. Metaforun Temel İşlevleri	11
1.1.8. Metafor Türleri	13
1.1.8.1. Yapı Metaforları	13
1.1.8.2. Yönelim Metaforları	13
1.1.8.3. Ontolojik Metaforlar	14
1.1.9. Metaforun Eğitim Alanında Kullanımı	15
1.1.10. Metaforik Algı	18
1.1.11. Öğretimde İmaj	18
1.1.12. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin İmajı	19
1.2. Araştırmanın Temelleri	20
1.2.1. Problem Durumu	20
1.2.2. Araştırmanın Amacı	21
1.2.3. Araştırmanın Önemi	22
1.2.4. Sayıtlar	23
1.2.5. Sınırlılıklar	23
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	24
3. GEREÇ VE YÖNTEM	28
3.1. Araştırmanın Deseni	28
3.2. Çalışma Grubu	28
3.3. Verilerin Toplanması	30
3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması	30
3.4.1. Adlandırma Aşaması	31
3.4.2. Tasnif Etme Aşaması	31
3.4.3. Kategori Geliştirme Aşaması	31
3.4.4. Geçerlilik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması	31
4. BULGULAR	33
5. TARTIŞMA	51
6. SONUÇLAR	52
7. ÖNERİLER	55
KAYNAKLAR	57
ÖZGEÇMİŞ	62
EKLER	63

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNİN İMAJINI METAFORLAR YOLUYLA ANLAMAK

REMZİ İNCİK

HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

Tez Danışman: Doç. Dr. ALİ CULHA
Yıl: 2025, Sayfa : 80

Bu çalışmanın amacı ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor dersinin imajının öğretmen ve yönetici görüşlerine göre incelenmesidir. Araştırma, Şanlıurfa ilinde devlet okulları ve özel okullarda görev yapan 63 öğretmen ve 12 okul yöneticisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Temel nitel araştırma deseninin kullanıldığı çalışmada veriler “Beden eğitimi dersi.....gibidir, çünkü.....” şeklinde hem katılımcı algısı hem de algının nedenini öğrenmeye yönelik tek soruluk formlarla toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizine tabi tutularak adlandırma, tasnif etme, kategori geliştirme, geçerlilik ve güvenilirlik sağlama aşamaları izlenmiştir. Analiz sonucunda beden eğitimi ve spor dersine ilişkin beden eğitimi öğretmenleri tarafından geliştirilen 23 metafor elde edilmiştir. Elde edilen metaforlar “eğitim ve gelişim ifadesi”, “yaşam kaynağı ve amacı”, “sağlık ve iyi oluş ifadesi”, “eğlence ve rahatlık ifadesi”, “enerji ve hareket ifadesi”, “bütünleştirici”, “doğa ifadesi” olmak üzere 7 kategoride toplanmıştır. Diğer branştan öğretmenleri tarafından geliştirilen 29 metafor ise “sağlık ve iyi oluş ifadesi”, “doğa ve özgürlük ifadesi”, “yaşam kaynağı ve amacı”, “enerji ve hareket ifadesi”, “eğitim ve gelişim ifadesi”, “eğlence ve rahatlık ifadesi”, kategorileri altında toplanmıştır. Yöneticiler tarafından geliştirilen 9 metafor ise “eğitim ve gelişim ifadesi”, “sağlık ifadesi”, “yaşam ve yaşam kaynağı ifadesi”, “enerji ve hareket ifadesi” olmak üzere 4 kategoride toplanmıştır. Buna göre beden eğitimi öğretmenleri ve yöneticilerin beden eğitimi ve spor dersini ağırlıklı olarak eğitim ve gelişim ifadesi olarak algıladıkları belirlenmiştir. Yönetici ve öğretmenlerin beden eğitimi ve spor dersine dair metaforik algılarının gerekçeleri ise dersin sağlıklı yaşam ve iyi hissettirmesi, başarı getirmesi ve geliştirmesi, rahatlatıcı olması, sosyalleştirici olması, hayatın vazgeçilmezi ve hayatın kendisi gibi olması, enerji kazandırması ve hareket sağlaması, disipline etmesi, eğlendirici olması, özgürleştirilmesi ve huzur vermesi, model oluşturması ve yol gösterici olması, mücadele ettirmesi, özgüven sağlaması olduğu yönünde kategorilendirilmiş ve kategorilere yönelik 45 metafor elde edilmiştir. Araştırma sonucunda ortaöğretim kademesinde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin metaforik algılarına göre beden eğitimi ve spor dersi imajının olumlu olduğu anlaşılmıştır. Araştırmada beden eğitimi ve spor dersinin imajı üzerine elde edilen bulguların dersin önemini ortaya koyduğu düşünülmektedir. Bu sebeple yöneticiler okullarda dersin daha verimli ve etkili işlenmesi için fiziksel koşullarda iyileştirmeye önem verebilir, öğretmenler ise öğretim sürecinde düzenlemeler yapabilir.

ANAHTAR KELİMELER: Metafor, Metaforik Algı, İmaj, Beden Eğitimi ve Spor

ABSTRACT

MASTER THESIS

UNDERSTANDING THE IMAGE OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS COURSES IN SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS THROUGH METAPHORS

REMZİ İNCİK

**HARRAN UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF HEALTH SCIENCES
DEPARTMENT OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS**

Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Dr. ALİ CULHA

Year: 2025, Page : 80

The aim of this study is to examine the image of physical education and sports lessons in secondary schools according to the opinions of teachers and administrators. The research was carried out with the participation of 63 teachers and 12 school administrators working in public and private schools in Şanlıurfa province. In the research where basic qualitative research design was used, data were collected with single-question forms aimed at learning both the perception of the participants and the reason for the perception in the form of “Physical education lesson is like....., because.....” The collected data were subjected to content analysis and the stages of naming, classification, category development, validity and reliability were followed. As a result of the analysis, 23 metaphors developed by physical education teachers regarding physical education and sports lessons were obtained. The obtained metaphors were grouped under 7 categories as “education and development expression”, “life source and purpose”, “health and well-being expression”, “fun and comfort expression”, “energy and movement expression”, “integrative”, and “nature expression”. The 29 metaphors developed by teachers from other branches were grouped under the categories of “expression of health and well-being”, “expression of nature and freedom”, “source and purpose of life”, “expression of energy and movement”, “expression of education and development”, “expression of entertainment and comfort”. The 9 metaphors developed by administrators were grouped under 4 categories as “expression of education and development”, “expression of health”, “expression of life and source of life”, “expression of energy and movement”. Accordingly, it was determined that physical education teachers and administrators perceived physical education and sports lessons mainly as an expression of education and development, while other branch teachers perceived them mainly as an expression of health and well-being. The reasons for the metaphorical perceptions of the managers and teachers about physical education and sports lessons were categorized as follows: the lesson is healthy and makes you feel good, brings success and develops, is relaxing, is socializing, is indispensable to life and like life itself, provides energy and movement, disciplines, is entertaining, liberates and provides peace, creates a model and guides, makes you struggle, provides self-confidence. As a result of the research, it was understood that the image of physical education and sports lessons is positive according to the metaphorical perceptions of the managers and teachers working at the secondary school level. It is thought that the findings obtained on the image of physical education and sports lessons in the research reveal the importance of the lesson. For this reason, managers can give importance to improving the physical conditions in schools for the lesson to be taught more efficiently and effectively, and teachers can make arrangements in the teaching process.

KEYWORDS: Metaphor, Metaphorical Perception, Image, Physical Education and Sports

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1. Araştırmaya Katılan Öğretmen ve Yöneticilerin Sosyo-Demografik Özellikleri	29
Çizelge 4.1. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar	33
Çizelge 4.1. Diğer Branş Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar	37
Çizelge 4.2. Yöneticilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar	41
Çizelge 4.3. Katılımcıların Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Metaforik Algılarının Nedenleri	44

1. GİRİŞ

1.1. Kavramsal Çerçeve

1.1.1. Beden Eğitimi ve Spor

Beden eğitimi, insanların fiziksel, zihinsel ve ruhsal özelliklerini yaşlarına göre olmaları gereken seviyeye kadar geliştirmelerine yardımcı olmayı amaçlayan rekabetçi olmayan bir faaliyettir (Öztürk Karataş, 2021). Kuru'ya göre beden eğitimi, “kişisel gelişime katkıda bulunan fiziksel, entelektüel ve ruhsal olarak bir kişinin yaşantısına hazırlanması üzerinde önemli bir etkiye sahip olan ve ulusal duyguları güçlendiren” düzenli ve metodik faaliyetlerin tamamı olarak tanımlanabilir (Kuru, 2000).

Beden eğitiminin insanların sağlığını geliştirmeye ve sağlık bakım maliyetlerini düşürmeye yardımcı olabileceği iddia edilmektedir. Beden eğitimi, çeşitli bireysel ve sosyal eğitim sonuçlarına katkıda bulunacak sağlam temele dayalı bir gelecek sağlayabilir (İnal, 2009). İnal'a göre, insanların zihinsel yapılarının gelişimi ile fiziksel gelişimleri arasında uyumu teşvik ederek daha mutlu ve sağlıklı bir toplumun yaratılmasında önemli bir rol oynayabilmektedir (Aytekin, 2022).

Beden eğitimi ve spor, katılımcıların çevre koşullarına ve yapılarına göre değişebilen, fiziksel, zihinsel sağlık ve fiziksel yetenekleri geliştirmek için oyun, spor ve jimnastik gibi egzersiz ve aktivitelere dayanan kurallara dayalı etkinliklerdir. Öte yandan spor, yüksek düzeyde egzersiz yaparken teknik, estetik, fizyolojik ve psikolojik faktörler gerektiren kurallarla belirlenen rekabete dayalı beden eğitimi etkinliklerinin spesifik olarak özelleştirilmesidir (Aracı, 2001). Graham, Hale, Parker (2004) tarafından çocukların beden eğitimine ihtiyaç duymalarının nedenleri; düzenli ve sağlıklı fiziksel aktivite yapmak, beceri geliştirme, fiziksel uygunluğu iyileştirme, başka derslerdeki öğrenmelere katkıda bulunma, öz disiplin, hedef belirleme, liderlik ve işbirliğini geliştirmek, öz yeterliliği geliştirmek, stresi azaltmak ve akranlar arasındaki ilişkileri güçlendirmek şeklinde belirtilmiştir (Özyalvaç, 2010).

1.1.2. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Amaçları

Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından yayınlanan beden ve Spor dersi programının amacı şu şekilde izah edilmiştir: “öğrencilerin motor becerilerini, aktif ve sağlıklı yaşam tarzı becerilerini, özyönetim becerileri, sosyal düşünme becerileri, yaşamları boyunca kullanacakları kavram ve stratejileri geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmalarıdır.” (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018). 1987-1988

öğretim yılında 4 Aralık 1987 tarih ve 232 sayılı kararname ve 30 Eylül 1997 tarihli Yayın Dairesi Başkanlığı kararı ile hayata geçirilen ilkokul, ortaokul ve benzeri okullar için beden eğitimi ve spor dersi öğretim programlarının genel amaçları aşağıdaki şekildedir (Yeniçeri, 2019):

1 - Atatürk'ün ve diğer düşünürlerin beden eğitimi ve sporla ilgili söylediklerini açıklayabilmek.

2-Tüm organ ve sistemleri seviyelerine göre güçlendirme ve geliştirme yeteneği.

3- Sinirlerin, kasların ve eklemlerin koordinasyonunu geliştirme yeteneği.

4- İyi duruş alışkanlıkları elde etme

5 - Beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkları kazanabilme,

6- Ritim ve müziğe uygun hareketler yapabilme.

7- Halk danslarımız alanında bilgi ve beceri edinme ve uygulama isteği.

8- Ulusal bayramların ve kurtuluş günlerinin anlam ve önemini kavramak ve etkinliklere katılma isteğine sahip olmak.

9- Beden eğitimi ve sporun sağlık açısından faydalarını anlayarak boş zamanların bir kısmını spora ayırmaya istekli olmak.

10- Temel sağlık koruma ve ilk yardım kurallarına ilişkin bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkları edinme yeteneği.

11- Doğayı sevmek, temiz havadan ve güneşten yararlanabilme.

12-Birlikte çalışma ve uyumlu hareket etme alışkanlığını edinme yeteneği.

13- Sorumluluk ve görev alabilme, lidere uyum sağlama ve liderlik yapabilme yeteneği.

14- Kendine güven, doğru ve hızlı karar alabilme yeteneği.

15- Dostça oynama ve yarışma, kazananları takdir etme, yenilgiyi kabul etme, aldatmacaya ve adaletsizliğe karşı çıkma.

16- Demokratik yaşam için gerekli tutum ve alışkanlıkları edinme yeteneği.

17- Kamu kaynaklarını etkin bir şekilde kullanma ve koruma yeteneği.

18- Spor araç ve tesisleri hakkında bilgi.

Yüzüak (2006) ise beden eğitiminin amaçlarıyla ilgili olarak aşağıdakileri listelemiştir (Özdemir, 2023):

1- Fiziksel egzersizin en önemli görevlerinden biri, kişinin sağlığının iyileştirilmesine yardımcı olmak, onu sürdürülebilir kılmak ve doğumdan kaynaklanan fiziksel deformiteleri sosyal ve kültürel çevresi ve beslenmesiyle önlemeye ve ortadan kaldırmaya çalışmaktır.

2- Günlük yaşama ve işe eşlik eden doğru ve mükemmel biyolojik duruş ve hareket tarzını kazandırmak. Bu durum ve biçim, kişinin yapacağı göreve ve bireyselliğine göre uyarlanmalıdır.

3- Egzersiz, insanların güzellik duygusu geliştirmelerine yardımcı olmalıdır. Kötü bir zevkle sanatsal bir hareket yaratmak, güzellik kavramına aykırıdır.

4- Öğrencilerde özgüven, özdenetim, hızlı karar verme, işbirliği, haysiyet, doğruluk, adalet, fedakarlık ve disiplin gibi kişisel ve sosyal alışkanlıklar geliştirmek.

5- Sağlıklı ve mutlu bir yaşam için irade ve arzunun oluşumu.

6- Hareket etmekten çocukların keyif almasını sağlamak ve bunu alışkanlık haline dönüştürmelerini sağlamak.

7- Doğaya karşı sevgi, ülkeye sadakat ve şefkat duygusu geliştirmektir.

1.1.3. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Önemi

Beden eğitimi ve spor dersi, insanlara becerileri öğrenme ve uygulama fırsatı sunarak yaşamları boyunca sağlıklı ve zinde kalmalarını sağlar. Yapılandırılmış oyunlar içeren günlük spor aktiviteleri, erken yaşlardan itibaren temel motor becerilerin geliştirilmesine ve edinilen becerilerin gençlerin ve yetişkinlerin günlük yaşamlarında kullanmalarına olanak tanımaktadır. Beden eğitimi ve spor derslerinde öğrencilere arkadaşlarıyla işbirliği, fikir alışverişi, iletişim, güçlü ve zayıf yönleri, fiziksel yetenekleri ve durumları hakkında dönüt verilmektedir (Demir, 2021). Beden eğitimi ve spor dersi, insanların oluşturduğu genel sosyal yapının sağlık ve mutluluğunun amacıdır. Nitelikli insan kaynakları, sağlıklı olmadıkça üretken olamaz ve kendilerinden beklenenleri gerçekleştiremez. İnsanların, özellikle gençlerin fiziksel ve zihinsel yapılarını eğitmenin ve geliştirmenin en uygun ve etkili yolu, her türlü hareket faktörünü içeren beden eğitimi ve spor eğitimidir. Bu faktörleri iki bölüme ayırarak incelemek mümkündür:

a- Fiziksel nitelikler: çeviklik, esneklik, güç, hız, hareket, koordinasyon vb.

b - Ruhsal nitelikler: rekabetçi ruh, işbirliği arzusu, iş disiplini, cesaret, kararlılık ve mücadele, sebat vb. (İnal, 2009).

Diğer taraftan okul çağından itibaren gerçekleştirilen spor eğitimi ile uluslararası arenada etkin ve başarılı sporcular yetiştirmek mümkündür. Okul sporları ülkemizde gençlerin spor kültürünü aşlamak ve eğitimin her alanına yaymak amacıyla uygulanmaktadır. Bu çalışmalar Gençlik ve Spor İşleri Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenmektedir. Her yıl tüm spor dallarında yarışmalar düzenleyen Okul Sporları Daire Başkanlığı bu hedeflere ulaşmada önemli bir rol oynamaktadır. Bu anlamda devlet tarafından belirlenen spor politikası ise şu şekilde ifade edilmiştir: “Spor yapma kültürünü özümseyen, sadece gözlemci rolünün ötesine geçen ve sporu günlük yaşamlarının bir parçası haline getiren nesillerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Spor eğitimini okul öncesi düzeyde yayılması ve çocuklarımızın eğitimlerini alırken farklı spor dallarına katılmalarının sağlanması gereklidir. Yetenekleri belirlemek ve onları uygun spor dallarına yönlendirmek için 4-8 yaş arası çocukları yetenek taramasından geçirilecektir. Başarılı sporcular için burs fırsatları daha da genişletilecektir. Okullar, spor salonları, yurtlar, pansiyonlar, tıp merkezleri, hastaneler, camiler, kütüphaneler ve engelsiz yaşam merkezleri gibi sosyal olanaklara sahip mahalleler inşa ederek günlük yaşamın, ticaretin, eğitim ve spor ile birlikte doğal bütünlük içinde olmasına gayret edilecektir.” (Karatut, 2018). Dolayısıyla beden eğitimi ve spor, koşma, yüzmeye, atlama, tırmanma gibi çeşitli aktivitelerle çocukların sadece fiziksel yeteneklerini

geliştirmelerine yardımcı olmasının yanı sıra, , duygusal ve sosyal gelişimlerine de katkıda bulunmaktadır. Okullarda beden eğitimi ve spor derslerinde edinilen bilgi, beceri ve alışkanlıklar, bireylerin yaşamları boyunca sağlıklı, güçlü bir yaşam sürmeleri için gerekli temeli oluşturmaktadır (Orhan & Yoncalık, 2016).

1.1.4. Beden Eğitiminin Gelişim Boyutlarına Katkısı

Beden eğitiminin fiziksel, zihinsel, psikomotor, duygusal ve sosyal gelişime katkıda bulunduğu bilinmektedir. Bu boyutlar sırasıyla aşağıda açıklanmıştır.

1.1.4.1. Fiziksel Gelişime Katkısı

Sürekli fiziksel aktivite, kemiklerin özgül ağırlığını ve bağ dokularının esnekliğini artırarak basınca ve gerginliğe karşı dirençlerini artırmaktadır. Tüm bu gelişmelerle birlikte olumlu organik gelişim ve iyi bir sağlığa sahip olunmaktadır. Bu, aynı zamanda insanların sağlıklarını tehdit eden fazla kilolardan kurtularak ideal kilolarına ulaşmalarına da yardımcı olmaktadır. Yaralanmaların ve özellikle kalp ve dolaşım sisteminde meydana gelebilecek rahatsızlıkların önlenmesi veya iyileşmesinde de spor yapmanın önemi belirtilmektedir (Tamer & Pulur, 2001).

Beden eğitimi düzenli olarak yapıldığında vücudun zindeliğini ve dayanıklılığını, iç organların işlevini iyileştirir, kas ve kemik gelişimine katkıda bulunmaktadır. Çocuklarda ve ergenlerde obezitenin en önemli nedenlerinden biri hareketsiz bir yaşam tarzı olarak kabul edilmektedir. Obezite birçok hastalığa neden olmaktadır. Beden eğitimi, obezitenin önlenmesinde önemli bir faktördür. Aynı zamanda, kardiyovasküler hastalıkların önlenmesi, kan basıncının dengelenmesi, kolesterolün düşürülmesi ve duruş bozukluklarının giderilmesi gibi hareketin birçok olumlu etkisi kaydedilmiştir (Yamaner, 2001, Cirit, 2020).

Sonuç olarak, beceri geliştirme ve zindelik kazanımı beden eğitimi programlarının temelini oluşturmaktadır. Ancak bu şekilde bir bütün olarak kişiliğin gelişimine katkıda bulunmak mümkündür. Edinilen beceriler sayesinde kişi etkinliklere katılmaktan zevk alacak ve gruba daha kolay uyum sağlayabilecektir. Bir kişinin edindiği beceriler, boş zamanın değerlendirilmesi açısından da önemlidir. Beceriler, kişinin boş zamanından ve yaşam tarzından nasıl yararlanılacağını belirlemektedir (Karaşahinoğlu, 2015, Aracı, 2001).

1.1.4.2. Psikomotor Gelişime Katkısı

Psikomotor gelişim; İnsanın biyolojik yapısı ile içinde yaşadığı çevre koşulları arasındaki uyum sürecinin bir sonucu olarak, yaşam boyu süren hareket sürecinin bir sonucu olarak ortaya çıkan motor davranışta sürekli bir değişiktir. Bu nedenle motor gelişimin belirlenmesi, bir organizmanın merkezi sinir sisteminin fiziksel büyümesine ve gelişimine göre uygun motor becerileri edindiği süreçtir (Bağcı, 2009, Kolay, 2023).

Psikomotor gelişim özellikle çeşitli atletik beceriler, danslar ve jimnastik hareketleriyle ilgilidir. Bu hareketler spora bağlı olarak çok özel becerilerdir. Spor becerileri özelleşmiştir ve branşa özgüdür. Sportif beceriler beden eğitiminin temelini meydana getirmektedir. Psikomotor gelişim, ömür boyu süren ve motor yeteneklerin azalması veya yeni becerilerin edinilmesi gibi tüm fiziksel değişikliklerle bağlantılı bir süreçtir. Çocukların motor gelişimi, motor yeteneklerin ve fiziksel yeteneklerin gelişimini içermektedir (Tamer & Pulur, 2001).

1.1.4.3. Zihinsel Gelişime Katkısı

Beden eğitimi; fiziksel aktivite, anksiyete ve depresyon gibi bozuklukları azaltarak ve önleyerek, benlik saygısını ve fiziksel öz farkındalığı artırarak zihinsel sağlığı iyileştirebilmektedir. Beden eğitime katılmak, çocukların çalışmalarına daha iyi odaklanmalarına ve akademik başarılarını artırmalarına yardımcı olmaktadır. Zorunlu okul yıllarında günlük beden eğitimi ve buna göre motor beceri eğitimi, sadece motor becerileri değil, aynı zamanda öğrencilerin akademik başarısını ve performansını iyileştirmek için uygun bir araçtır (Senemoğlu, 1997).

Fiziksel hareket aynı zamanda zihinsel gücü de canlandırmaktadır. Beden eğitimi ile insanlar günlük stresten kurtulabilirler. Bu şekilde psikolojik rahatlama ve iç huzuru sağlarsa, beklenmedik durumlarda özgüven, zihinsel dayanıklılık ve karar verme yeteneği de artırılabilir (Bozkurt, 2003).

Günümüzde bilim, düşünmeyi sadece zihinsel bir süreç olarak değil, aynı zamanda tüm bedenin dahil olduğu bir süreç olarak görmektedir. Beceriler öğrenme sürecinde gelişmektedir. Beceri eğitimi, her şeyden önce beyin ve kaslar arasında koordinasyonun yanı sıra zihinsel uyanıklık, hazırlık ve çabanın oluşturulmasını gerektirmektedir (Aracı, 2001).

1.1.4.4. Duygusal Gelişime Katkısı

Beden eğitimi dersi, çocuğun bilinçaltı dürtüleri ve davranışları gibi

psikolojik unsurları tanımlamanın etkili bir yoludur. Çocuğun işbirliği yapma isteği, hırs, kararlılık, mücadelecilik, kıskançlık ve bencillik gibi özelliklerini tanımamıza yardımcı olmaktadır. Kişi, beden eğitimi ve oyun yoluyla günlük stres ve depresyondan kısmen kurtularak duygusal rahatlama sağlayabilir. Ruhsal dayanıklılığını bağımsız olarak artırabilir ve sorunlardan kurtulmanın pratik çözümlerini ve yollarını bulabilir. Beden eğitimi, bireyin kişiliğinin ve karakterinin gelişimine katkıda bulunur. Cesaret ve özgüven kazandırır (Cirit, 2020).

1.1.4.5. Sosyal Gelişime Katkısı

Okul, sosyal bir kurumdur. Spor yaparak öğrenci çevresi sosyal bir yapı kazanmakta ve bu faaliyetler öğrencinin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Spor yapmanın hem karakter hem de vücut üzerinde yapıcı bir etkisi vardır. Sosyalleşme, beden eğitimi derslerinde oyunlar, yarışmalar ve spor aktiviteleri ile sağlanmaktadır (Tamer & Pulur, 2001). Her beden eğitimi seansı çocuk için sosyal bir deneyimdir ve genellikle duygularla ilgilidir. Bu tür faaliyetlere katılan çocuklar, duygularını hareketlerle ifade etme fırsatına sahiptir. Saldırganlık, öfke, utangaçlık, kıskançlık vb. duygularını kontrol etmeyi öğrenirler. Spor etkinliklerine katılmak, bastırılmış duygusal enerjiden kurtulmaya yardımcı olur. Aynı zamanda çocuklara aktif olma, sorumluluk alma ve sonuçları kabul etme fırsatı verir. Çocuk kişisel sorumluluklarının farkındadır ve bunları kabul eder. Tavırlarıyla görüşlerini, zevklerini ve değerlerini ifade etme fırsatı bulur (Kalyoncu, 2012). Öztürk Karataş tarafından beden eğitiminin sosyal gelişim üzerindeki etkileri; farklı topluluklardan insanları bir araya getirmesi, kültürel faaliyetlerde etkili olması, belirli hedeflere ulaşmak için uygun bir eğitsel araç olması, grup çalışması ve insanlar arasındaki etkileşimi sağlaması, insanların iletişim kurmasını ve sosyalleşmesini sağlaması, arkadaş seçimi ve tanımada yararlı olması, bireylere toplum içerisinde statü kazandırması, engelli kişilerin topluma entegrasyonunu sağlaması ve ruhsal gelişimde belli bir rol oynaması şeklinde özetlemiştir (Öztürk Karataş, 2021).

1.1.5. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Ders Programının Yapısı

Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından Haziran 2013'te kabul edilmiştir. Program 2013-2014 eğitim-öğretim yılında uygulanmıştır. Bu program kapsamında öğrencilere haftada iki saat beden eğitimi ve spor dersleri verilmektedir (MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2013). Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının amacı şu şekildedir: Özdenetim becerilerini, sosyal düşünme becerilerini, hareket becerilerini, aktif ve sağlıklı yaşam tarzı becerilerini,

kavram ve düşünme becerilerini geliştirerek öğrencileri bir sonraki eğitim düzeyine hazırlamaktır. Bu ders, ilkokullarda okutulan ‘Oyunlar ve Fiziksel Egzersiz’ dersinin ‘Hareket Becerileri’ ve ‘Aktif ve Sağlıklı Yaşam Tarzı’ öğrenme alanları ile bu dersin destekleyici boyutu olan ‘Öz Yönetim, Sosyal ve Düşünme Becerileri’nin ana yapısını oluşturmaktadır. Motor becerilerin geliştirilmesinin temel amacı şudur: Öğrencilerin ilkokulda edindikleri temel motor becerilerini bireysel, takım, raket, dans, doğa ve macera gibi çeşitli spor ve fiziksel aktivite gruplarıyla ilgili hazırlık oyunlarında kullanmaları ve geliştirmeleridir. Aktif ve sağlıklı yaşam adı verilen öğrenme alanı, öğrencilerin düzenli fiziksel aktivite ve spor yapma alışkanlıkları geliştirmelerine ve bu alışkanlıkların gelişmesinin kişisel, sosyal ve çevresel nedenlerini anlamalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Müfredatın bir başka yönü de öğrencilerin temel yaşam becerileri adı verilen özerk, sosyal ve düşünme becerilerini geliştirmeleri için yarattığı eğitim fırsatıdır (Karaşahinoğlu, 2015).

Beden eğitimi ve spor dersi programının temel ilkeleri ise fiziksel egzersiz yaparken oyun ve spor yoluyla öğrenmeye dayanması, öğrencilerin gelişim alanlarının bütün şekilde ele alınması, öğrencinin merkezde olduğu durumlarda, kendi öğrenimini yapılandırma fırsatı sunulması, sürece odaklanması, dersin gelişimsel ve sarmal bir yapıya sahip olması, esnek uygulamalara dayanması, konuların/temaların, hedeflere ulaşmak için araç olarak kullanılması, öğrencilerin çevrelerindeki deneyimlerinin, eğitim süreçleri boyunca önemsenmesi, bireysel, eşli ve grup derslerinin eğitim ve öğretim ortamında dengeli bir şekilde sunulması, öğrencilerin uygulama sırasında kendilerini fiziksel ve duygusal olarak güvende hissetmelerinin sağlanması, yaratıcılığın gelişimi, yansıtıcı düşünme ve takdirin ön planda tutulması, evrensel ve sosyal değerlerin önemli olması, adil oyun ve rekabet algısının geliştirilmesi, öğretmene özgürlük tanınması, öğrencilerin tümünün ilgisi ve katılımına, çevreye ve doğaya duyarlılığa önem verilmesi, eğlenceli bir öğrenme ortamı sunulması, değerlendirme sürecinin çok yönlü olması, aktif ve sağlıklı yaşam tarzı alışkanlıklarının kazandırılmasıdır (MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2013). Ortaöğretim kademesinde verilen beden eğitimi ve spor dersi, fiziksel ve sportif faaliyetlere katılım yoluyla öğrencilerin fiziksel, zihinsel, kişisel, duygusal ve sosyal becerilerinin gelişimine katkıda bulunacak tüm eğitim süreçlerini kapsamaktadır. Bu eğitim sürecinde öğrencilerin yaş seviyesini, eğitimini, ilgi alanlarını, ihtiyaçlarını, beklentilerini ve kültürel özelliklerini dikkate almak önemlidir. Ders, öğrencilerin yaşına ve fiziksel özelliklerine uygun fiziksel aktiviteleri içerecek şekilde planlanmalıdır (Karaşahinoğlu, 2015).

1.1.6. Metafor Kavramı

Metaforlar, benzer gerçek anlamları olan ancak farklı tanımları olan İngilizce kelimelerdir. Bu kavram, Türkçe’de bir kelimenin sembolü veya figürü olarak tanımlanır. Analogilerle karşılaştırılan kelimelerin iki anlamından ilki belirleyici anlamdır; ikincisi sunulan kavramı sembolize etmek için kullanılmaktadır (Danışman, 2015).

En basit tanımıyla metafor, bir fenomenin bilinmeyen yönlerinin analogiler yoluyla ortaya çıkarılması olarak tanımlanabilir (Balcı, 2003). Yıldırım (2019) metaforu, bir kavramın insanda ilgi uyandıracak şekilde açıklanması ve bu yolla kavramın somut bir biçimde insan bilincine aktarılması olarak tanımlamıştır (Yıldırım, 2019). Darıcı (2014) metaforu, yardımcı sözlükler kullanmadan bir kelimeyi veya metni en basit ve en kolay şekilde ifade etmeyi mümkün kılan bir dizi kelime olarak tanımlamıştır (Darıcı, 2014). Senemoğlu (2005) ise metaforu, var olan bilgileri birbiriyle ilişkilendirerek yeni bilgiye anlam kazandırma olarak tanımlamaktadır (Senemoğlu, 2005).

Boozer, Wild ve Grant (1992)’a göre mecaz olarak görülen metaforların üç önemli özelliği vardır. Bunlardan ilki, kelimelerin ve cümlelerin birbirinin yerine kullanılmasıyla aktarılmasını sağlamaktır. İkincisi, mecazi ifadede, birbirini tanımlamak için kullanılan ifadelerden biri orijinal anlamında kullanılırken, diğeri olağan anlamından sapmaktadır. Üçüncü ve son özellik, metaforların bu aktarıma ulaşmak için kullandıkları benzetme yöntemidir. Metaforların görevi, iki belirli kavram veya nesne arasında benzerlik, ilişki kurmak veya ayırım yapmaktır (İnam, 2008).

Metafor, Yunanca metaphrein/metafora kökünden gelir. Meta değişim anlamına gelirken, phrein taşıma anlamına gelmektedir. Bu olgu, farklı yönler kullanılarak veya farklı temalarla ilişkilendirme yaparak anlatma şeklinde açıklanabilir. Bir kimsenin bir kavramı kendi fikirlerine dayanarak benzetmelerle açıklaması anlamına gelmektedir (Öztürk Karataş, 2021). Metafor kelimesi, ilk kez antik çağ düşünürleri tarafından kullanılan ve günümüze kadar ayakta kalan ve insanın hayatının sonuna kullanılacak bir ifadedir. Birçok düşünür metaforu kendilerini mümkün olduğunca etkili bir şekilde ifade etme sanatı olarak kullanmıştır. Metafor siyaset, metafizik, sanat, etik ve din gibi birçok alanda bulunabilir. Öncelikle düşünürler tarafından soyut nesnelere atıfta bulunmak için kullanılan metafor, kendini diğer düşünürlere mümkün olan en iyi şekilde ifade etmenin en etkili yolu olarak kullanılan bir sanat formu haline gelmiştir. İslami düşünürler arasında bu sanat üzerine pek çok önemli eserler ortaya çıkarılmıştır.

Büyük İslami düşünür Gazali, bu sanatı kullanarak birçok konuda düşüncelerini dile getirmiştir ve İbn Arabi, bu sanatı kozmoloji, epistemoloji ve metafizik alanlarında birçok süreçte kullanan düşünürlerden biridir (Kutluay, 2009).

Metafor çalışmalarının bilimsel araştırma amaçlı kullanılmaya başlanması ise Lakoff ve Johnson'ın (2005) 1980 yılında "Metaphors We Live By" adlı çalışmasının ardından gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bu araştırmayla metafor kavramına ilişkin yeni bir bakış açısı geliştirilmiştir. Borba ve Lucena (2007), metafor üzerine yapılan araştırmaların son otuz yılda arttığını ve 1980'lerde ortaya çıkan bu yeni bakış açısının metaforu retorik açıdan dilsel bir süs olarak açıkladığını ve onu bilişsel bir araç olarak gördüğünü ileri sürmektedir (Namlı vd., 2016). Metaforlar, bir kişinin zihninde ortaya çıkan kavramları veya var olmayan kavramları kullanarak kendini ifade etme şeklidir. Böylece kişi, zihninde var olan modeli yakın zamanda öğrenilenle birleştirerek yeni bir şema yaratacak ve bu da öğrenmeyi kolaylaştıracaktır. Kişi, bilginin kolayca hatırlanmasına ve değişmeden kalmasına yardımcı olacak metaforlarla zihnindeki soyut bilgileri somutlaştıracaktır (Ekici, 2016). Forceville (2002), bir şeyin metafor olarak kabul edilebilmesi; 1) metaforun konusu nedir? 2) Metaforun kaynağı nedir? 3) Metaforun kaynağından konusuna verilmesi düşünülen özellikler nelerdir? Sorularını cevaplaması gerektiğini belirtmiştir (Akt. Saban, 2004). Saban'ın (2004) açıklamasına dayanarak bir örnek vermek gerekirse, "öğretmen arı gibidir" ifadesinde öğretmenin sıkı çalışmasını açıklamak için "arı" metaforu kullanılabilirken, başka bir konu bağlamında kullanıldığında öğretmenin azimli oluşunu açıklamak için "arı" metaforu kullanılabilir. Bu nedenle metaforun kaynağı, metaforun konusunu doğru anlamak ve açıklamak için önemli bir filtredir (Namlı vd., 2016).

Lakoff ve Johnson (2005) metaforların özelliklerini aşağıdaki gibi listelemiştir. (Güler, 2017):

Metaforlar doğası gereği esas olarak kavramsaldir; metaforik dil ikincildir.

Kavramsal metaforlar günlük deneyimlere dayanmaktadır.

Soyut düşünme, tamamen olmasa da büyük ölçüde mecazi niteliktedir.

Metaforik düşünce kaçınılmazdır, her zaman mevcuttur ve çoğu durumda bilinçsizdir.

Soyut kavramların lafzi bir çekirdeği vardır. Ancak bu soyut kavramları çekirdek metaforlar, genellikle birkaç tutarsız, çok boyutlu metafor genişletir.

Soyut kavramlar metaforlar olmadan eksiktir. Örneğin sihir, çekicilik, delilik, birleşme, artış vb.

Kavramsal sistemimiz tamamen tutarlı değildir. Çünkü kavramlar hakkında akıl yürütmek için kullanılan metaforlar tutarsız olabilir.

Yukarıda listelenen özellikler, metafor kullanma ihtiyacını ortaya koymaktadır. İnsanlar iletişim kurmaya başladığından beri, başkalarına bir şeyler iletme için metaforlara başvurmuşlardır. Bu sebeple metaforlar dilin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (Kaya vd., 2019). Metafor, sözlü mülakatlar, sorular ve cevaplar ve imgelerle çeşitli alanlarda insanların duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışmanın önemli bir yoludur. Bu tür çalışmalar sıklıkla rastlanmakta ve önemli bir veri kaynağı olarak kullanılmaktadır. Diğer tüm alanlarda olduğu gibi metaforların kullanımı da beden eğitimi ve spor alanlarında önemli bir veri kaynağıdır. Günlük yaşamda kullandığımız ancak çoğu zaman fark etmediğimiz metaforlar hayatımızın her alanında yaygındır (Karatut, 2018).

1.1.7. Metaforun Temel İşlevleri

Günlük hayatımızda algılar ve görselleştirmelerimizde kullandığımız metaforlar, tesadüfen oluşmamakta, çeşitli deneyimlerle kazanılmaktadır. Bu, deneyimden doğan metaforların önemini göstermektedir. Bir bakış açısını başka bir bakış açısıyla anlatıp, bir deneyim biçiminde sunmak metafor yoluyla yapılır. Ayrıca günlük hayatımızda görüşlerimizi daha açık bir şekilde ifade etmemize olanak tanır. Bütün bu özellikler gösterilerek bu metaforun her türlü bilimsel alanda rahatlıkla kullanılabileceği kanıtlanmıştır.

Günlük hayatımızda kullandığımız metafor, algı ve görselleştirmedir; Bu tesadüfen ortaya çıkmaz, farklı deneyimlerden edinilir. Bu ise metaforların deneyimle alaka derecesini ortaya koymaktadır. Başka bir bakış açısının ifadesi ve deneyim biçiminde sunulması metaforla başarılmıştır. Ayrıca metaforlar, günlük yaşamda görüşlerimizi daha net ifade etmemizi sağlamaktadır. Tüm bu özellikleriyle metafor, bilimin her alanında hızla kullanılabilecek bir araç haline gelmiştir (Kuleli, 2021). Metaforların temel işlevleri, büyük miktarlarda veri ve bilgiyi toplama, yorumlama ve iletmedeki ve belirsizlikle başa çıkmadaki faydasıdır (Erdem & Şatır,

2000). Çeşitli araştırmalarda belirtildiğine göre metaforun işlevleri şu şekilde sıralanmıştır (Yeniçeri, 2019, Kaya vd., 2019, Acet vd., 2023):

Adlandırma: Metaforlar, bilimsel terminoloji oluşturma sürecinde ve kavramların tam karşılığını bulmak için uygun bir kelimenin seçilemediği durumlarda dilin doğal mekanizması olarak ortaya çıkar. Ancak bu süreç sözlüğe yeni bir işaret eklenerek değil, mevcut kelimelerin işlevsel alanını genişleterek gerçekleşir. Söz konusu adlandırma yeniden anlamlandırma değildir. Bu bağlamda metaforların dili zenginleştirme açısından yaratıcı bir niteliğe sahip olduğu söylenebilir.

Soyut kavramların oluşumu: İnsanların deneyimleri sadece fiziksel değildir; duygusal, zihinsel ve kültürel deneyimler de vardır. Bununla birlikte, fizik deneyimlerinde daha fazla benzerlik vardır. Soyut düşüncelerin inşası ve ifade edilmesi, dilin insanlara sunduğu en büyük avantajdır ve bu aşamada metafor, dilimizin en yararlı unsuru haline gelir.

Yönlendirme: Metaforların yarattığı kalıplar, insanların davranışlarını ve düşüncelerini yönlendirmede doğrudan etkilidir.

Yeni bilgi üretme: Metaforların gerçeklik aracılığıyla belirsiz olanı anlamayı kolaylaştırdığı iddia edilmektedir.

Psikolojik tesir: Metaforların açık bir ifadenin yanı sıra dolaylı bir etki yaratma kapasitesine sahip olduğu belirtilmektedir. Steen'e göre metaforun bu özelliği sayesinde kişinin hayal gücü zenginleşmekte ve ifade edilen anlama ek olarak psikolojik bir etki katmaktadır.

Paradigmaların çeşitlendirilmesi: Deneyime dayalı metaforlar, kişinin tecrübelerine farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Böylece yeni kavramların oluşumuna yol açılmaktadır.

İletişimsel ve eğitsel işlev: Metaforlar, hayatımızdaki iletişimi daha kolay ve daha güçlü hale getirmeye yardımcı olur. Farklı kavramları farklı insanlara aktarmanın en önemli yolu metaforlar kullanmaktır.

Duygusal etki yaratmak: Metaforlar, dinleyicinin veya okuyucunun daha derin bir bağlantı kurmasına izin vererek duygusal tepkileri tetikler. Metaforlar duygusal

bir bağ kurmayı kolaylaştırır ve söylenenler üzerinde daha derin bir etkiye yol açar. Örneğin “kalbi kırık” ifadesi, birinin duygusal olarak yaralandığı ve üzüldüğü anlamına gelmektedir.

Yaratıcılığı teşvik etmek: Metaforlar yaratıcılığı teşvik eder ve dilin sınırlarını zorlar. Farklı kavramları birleştirerek yeni ve özgün anlamlar yaratma yeteneğini güçlendirir. Örneğin “zaman hırsızdı.” ifadesi, zamanın geçici olduğunu ve hızla geçtiğini belirten yaratıcı bir metafordur.

1.1.8. Metafor Türleri

Günlük yaşamda kullanılan metaforlar; yapı, yönelim ve ontolojik metaforlar olmak üzere 3’e ayrılmaktadır. Metaforları birbirinden net çizgilerle ayırmak mümkün değildir; Ancak bu sınıflandırma metaforların oluşumunu, kökenini ve özelliklerini ayırt etmeyi mümkün kılmaktadır (Girmen, 2007, Kart, 2016).

1.1.8.1. Yapı Metaforları

Metaforik olarak bir kavramı başka bir forma dönüştüren metaforlar yapısal metaforlardır. Yapı metaforları, dilin soyutluğunda dağılmıştır. Bunun nedeni, soyut dili kullananların dünyaya anlam verme biçimidir. Örneğin; “tartışma bir savaştır.” metaforu, tartışma sırasında ortaya çıkan durumun yapısıyla ne kastedildiğini göstermektedir. Tartışma ve savaş farklı şeyler olsa da, tartışma savaşa göre yapısal metaforlarla şekillenmekte ve aralarındaki bağlantı anlaşılır bir biçime dönüştürülmektedir (Cirit, 2020). Metaforik kavramlar, onlara yapı kazandırarak diğer kavramların bir yönünü ortaya çıkarır ve vurgular. Metaforik olarak yapıya kavuşan boyutun dışındaki boyutlar gizlenmektedir. Başka bir ifadeyle, kavramın yalnızca bir yönü veya bir boyutu metaforik olarak yapılandırılmaktadır (Girmen, 2007). Yapısal metaforlar kavramlarla ilgilidir ve kavramları niceleştirme imkanı verir. Kavramlar, diğerini yapılandırmak için yapılandırılmış ve açıkça ifade edilmiş bir kavramın kullanılmasına izin verir (Kart, 2016).

1.1.8.2. Yönelim Metaforları

Metaforların yönelim olarak adlandırılmasının sebebi, mekan ve yerin yönü ile ilgili olmalarıdır. Yönelim metaforları, özelliklerini insanların fiziksel yapısından almaktadır. Yönelim metaforlarının fiziksel bir temeli vardır. Eğilme davranışı genellikle kederi ve depresyonu göstermekte olup düz duruş olumlu bir duygusal durumu tanımlamaktadır. Ciddi hastalıklar insanları yatmaya zorlamaktadır. İnsanlar

öldüğünde fiziksel olarak toprak altına girerler biçiminde yorumlanmıştır (Güler, 2017). Yönelimler keyfi değildir. Bunlar fiziksel ve kültürel deneyimlerimize dayanmaktadır. Karşıt yönelimler doğası gereği fiziksel olsa da, bunlara dayanan yönelim metaforları kültürden kültüre değişebilir (Güler, 2017).

Yön metaforlarını sık kullanmamızın nedeni yerçekimi ile gösterilebilir. Örneğin, insanlar ‘moralim arttı’ dediklerinde, “moral” kavramını yukarıdan aşağıya doğru bir yönelimle dikey boyutta anlaşılan bir kavram olarak değerlendirirler. Bu nedenle, “morali yükselmek” ifadesi, yön metaforunun bir örneğidir. “Enflasyon düşmeye başladı” ifadesinde ise enflasyon, “yüksek statü” ifadesinde statü, “ateşi yükselmek” ifadesindeyse ateş, aşağı-yukarı yönelimine işaret etmektedir (Kart, 2016). Bu örneklerle dayanarak, yönelim metaforlarıyla ilgili şu sonuçlara varılabilir (Kaya vd., 2019):

Bir insanın sahip olduğu temel kavramların çoğu, uzay-mekan yönelimli bir veya daha fazla metafordan oluşur.

Uzay-mekan metaforlarının temeli fiziksel ve kültürel deneyimlere dayanmaktadır.

Bazı durumlarda uzay ve mekan metaforları o kadar hayati önem taşır ki, alternatif bir metafor hayal bile edilemez. “İyi olan yukarıda” ifadesi bu tür bir metafora örnek olarak verilebilir.

Bilimsel terminolojideki kavramlar genellikle fiziksel veya kültürel temeli olan ve yönelim metaforlarıyla ifade edilen metaforlara dayanır. Örnek olarak “yüksek enerjili parçacıklar” verilebilir. Burada yüksek kelimesi çok anlamında kullanılmaktadır. Bu da çok olanın yukarıda olmasına dayanmaktadır.

Fiziksel ve kültürel deneyimler, uzay-mekan metaforları için birçok temel sağlar. Bu metaforların kullanımı kültürden kültüre farklılık gösterebilir. Bu nedenle metaforun fiziksel temelini kültürel temelinden ayırmak çok güçtür.

1.1.8.3. Ontolojik Metaforlar

Soyut bir maddenin somut bir maddeye dönüştürülmesi, ontolojik metaforlar kullanılarak gerçekleştirilir. örneğin “Bu acıya katlanmak çok sabır ister.” cümlesinde sabır soyut bir kavram olmasına rağmen somut bir varlık olarak

tanımlamaktadır (Güneş & Fırat, 2016). Ontoloji, felsefede oluşun doğası ve ilişkileriyle ilgili metafiziğin bir dalıdır veya oluşun doğası ve varlık türleri hakkında somut bir teoridir. Ontolojik metaforlarda kavramlar diğer maddi veya fiziksel kavramlara dönüştürülür. Örneğin, “aklım çok dolu” cümlesinde “akıl”, şeyleri içerebilen maddi bir varlığa dönüşmüştür. Varoluşsal metaforlar sayesinde insanlar manevi ve soyut kavramlar hakkında konuşma fırsatına sahip olurlar. Bu bakımdan dil için ontolojik metaforlar vazgeçilmezdir (Kaya vd., 2019).

Ontolojik metaforlar kişileştirme ve metonimi içerir (Cirit, 2020). En belirgin ontolojik metaforlar, fiziksel bir nesneyi ayırt edici bir kişi olarak tanımlayanlardır. Bu, insanlık dışılığını insani şeyler aracılığıyla anlamamızı sağlar. (Kart, 2016). Metonimi ve metafor farklı süreçleri takip eder. Metaforlar, bir şeyi diğerinin bakış açısından hayali bir şekilde açıklamanın bir yoludur ve ana işlevi anlamaktır. Öte yandan metonimi, bir referans noktasına sahip olmamızı ve birini diğerinin yerine kullanmamızı sağlar. Bununla birlikte, metonimi sadece bir referans olarak değil, aynı zamanda anlam vermenin bir aracı olarak da hizmet eder. Burada metoniminin ve metaforun amaçları bazı yönlerden benzerdir, ancak özellikle atıfta bulunan şeyin bazı niteliklerine odaklanmamıza izin verirler. Metaforlar aynı zamanda metonimik kavramları kullanma deneyimlerimize dayanır ve sadece dilimizi değil, düşüncelerimizi, davranışlarımızı ve eylemlerimizi de yapılandırır (Kart, 2016). Kavramsal sistemde “bütünün değil parçanın metonimisi” özel bir konuma sahiptir (Kaya vd., 2019).

Örneğin, “seyircilerin arasında korkunç yüzler vardı.” ve “ Bu işte yeni yüzlere ihtiyacımız var.”

Parçanın bütünü üzerindeki metonimi en çok resim ve fotoğrafçılıkta bulunur. Kişinin sadece pasaport fotoğrafına bakılarak fiziksel olarak görüldüğüne inanılmaktadır; Ancak kişinin yüzü olmadan fotoğrafa bakıldığında kişinin fiziksel görünümü dikkate alınmaz. Birçok kültürde, bireyin nasıl birisi olduğu hakkında temel bilgileri elde etmek için davranışlarından ve eylemlerinden ziyade yüzüne bakılmaktadır. Bu bağlamda, bir kişinin sadece yüzüne bakarak hakkında tahminde bulunulduğunda, metonimiye göre algılanmış olmaktadır (Kaya vd., 2019).

1.1.9. Metaforun Eğitim Alanında Kullanımı

Metaforik araştırma, eğitim de dahil olmak üzere birçok alanda kullanılmaktadır. Eğitimciler metaforlar ve görsel imgeler kullanarak rolleri ve

sorumlulukları, eğitimin doğası ve öğretmen-öğrenci ilişkileri hakkında farklı bakış açıları ve anlayışlar kazanırlar. Öğrenme süreçlerinde kullanılan metaforlar, insanların üst düzey soyut, karmaşık ve kavramsal olguları açıklamalarına ve anlamalarına olanak tanıyan güçlü bir zihinsel araç olarak görülebilir (Büyükkaya, 2019). Metafor, eğitim ve öğretim alanındaki birçok araştırmada kullanılabilir. Esas olarak öğretmenler, okullar, okul yöneticileri gibi kavramlar için kullanılan metaforları incelediğimizde bu konularda çok sayıda çalışma ile karşılaşmak mümkündür. Eğitimciler, insanların eğitimlerinde ne yapıp yapmayacaklarını düşünmek durumundadır. Öğretmenler metaforlarla kendi fikirlerini, hayallerini ve uygulamalarını geliştirebilirler. Metafor, eğitimcilerin öğrettikleri yöntemleri geliştirerek rollerini ve sorumluluklarını anlamalarına yardımcı olabilecek ve sınıfta olup bitenleri değiştirip iyileştirebilecek bir tekniktir (Kuleli, 2021).

Diğer taraftan müfredat tasarımı ve planlamasında eğitim yönetiminde metaforlar; öğretimde öğrenmeyi teşvik etmek ve yaratıcı düşünceyi geliştirmek için de kullanılmaktadır. Öğretmen eğitiminde metaforlar, öğretmenlik pratiğine rehberlik etmek ve öğretmenlerin modern eğitim yaklaşımındaki yerlerini belirlemek için bir araçtır (Güler, 2017). Bu nedenle metaforlar, öğrenmeyi geliştirmek için çok yararlı araçlardır. Kendimiz için yeni bir şey keşfetmek istiyorsak, önce bunu hayal edebilmeliyiz. Metaforlar yaratıcı ve keşifsel öğrenmeyi de teşvik etmektedir; çünkü metaforlar, belirsiz kavramlar değil, hayal gücümüzde net fikirler üretmemizi sağlayan araçlardır. Metaforlar kavramsal sistemlerimizi değiştirme ve öğrencilerin dünyaya bakış açılarını değiştirme gücüne sahiptir (Arslan & Bayrakçı, 2006). Metaforlarla öğretmek; öğrencileri bir şeyler öğrenirken daha anlamlı anlayabilmeleri ve keşfedebilmeleri için motive etmektir. Bu öğrenme sürecinde, aşına olmadıkları kavramları zaten bildiklerine dayanarak öğrenirler. Farklı kavramlar arasında bağlantılar kurarlar (Cirit, 2020). Öğrencileri aktif kılmanın ve düşünmesini sağlamanın bir yolu da metafordur. Metaforlar, günlük düşüncelerimizi ve eylemlerimizi bilinçli veya bilinçsiz olarak yönetir. Metaforları yorumlarken ve kullanırken kişi repertuarında sahip olduğu bilgi, beceri, alışkanlık ve tutumlara göre hareket eder. Metaforlar, metaforu yaratan kişinin geçmiş deneyimlerinden, önceki öğrenmesinden ve sosyal çevresinden izole edilemez. Bu bakımdan eğitim ortamında kullanılan metaforların önemli işlevleri vardır (Oğuz, 2005).

Clarcken'e (1997) göre, öğrenmenin iki temel ilkesi bilinenden bilinmeyene ve somuttan soyuta geçiştir. Bunun için metaforlar soyut ilkeleri açıklamak için somut örnekler kullanır. Metaforlar, görünür veya fiziksel olarak bilinen gerçekliği ve görünmeyen veya ruhsal olarak bilinmeyen gerçekliği tanımlamaya yardımcı olmak

için kullanılır. İnsanların sınırlı algıları ve kelime dağarcığı olduğundan, kavramı anlamak için diğer kavramlarla karşılaştırmalar yapmaları gerekir (İbret & Aydınözü, 2011).

Eğitimde metaforun faydaları göz önüne alındığında (Kolay, 2023):

Öğrencilerin yaratıcılığını ve düşünme becerilerini geliştirir. Böylece özümsemesi zor olan soyut kavramlar somutlaşır.

Öğrenciler daha aktif öğrenmeye katılırlar.

Terminolojik kavramların öğrenilmesini kolaylaştırır.

Problem çözme becerileri ve bilimsel düşünme gelişir.

Dolayısıyla metaforlar, karmaşık olguları açıklamak için kullanılabilecek çok iyi bir öğrenme ve eğitim yöntemidir. Bu yöntem kullanılarak eğitim ve öğretimde uygulanacak yöntemler şu şekilde sıralanabilir (Gürbüz & Gündüz, 2006, Beşkardeş, 2007) :

1) Sembolizm: Kişinin unutmak istemediği fikir ve düşüncelerde kullanılan semboller ne kadar ilginç ve kışkırtıcı olursa, bunların hatırlanma olasılığı o kadar artar.

2) Renk: Farklı renkteki notları ezberlemek, aynı renkteki notları ezberlemekten daha kolaydır. Farklı renklerin kullanılması hafızayı geliştirir.

3) Hareket: Bilginin veya nesnelerin, çağrışımsal ilişkilerle şekillendirilerek hareketlenebilmesidir. Zihin, sürekli hareket eden maddeyi hareketsiz maddeden daha kolay hatırlar, bu nedenle tanınmayan formlar ne kadar hareket halinde olursa, zihindeki çağrışım potansiyelleri o kadar artar.

4) Abartı: Hayallerimizde görselleştirdiğimiz nesnelerde aşırı abartı varsa, bunlar daha hızlı hatırlanacaktır. Olayların veya bilgilerin uzun süredir hatırlanmayan yönleri farklı bir şekilde sunulduğunda, istenen bilgi ve beceriler daha kolay bilince yerleşir.

5) Düzen: Her şeyin akılda düzenli bir şekilde çalışması için belirli bir düzen

ve tutarlılık gereklidir. Sınıflandırmalar ve sıralar; yapılarına, morfolojilerine ve kategorilerine göre sınıflandırarak basit çağrışımlara izin vermektedir.

6) Çağrışım: Aklımızda uyandırmak istediğimiz herhangi bir fikri veya düşünceyi önceden tanımlanmış herhangi bir fikir veya düşünceye bağlayarak tamamen yeni bir hayal yaratmak mümkündür ve hafızamızın yaratacağı yöntemler daha hızlı ve daha iyi sonuçlar verebilir.

1.1.10. Metaforik Algı

Bizi çevreleyen uyarıları duyum ve algı adı verilen iki süreçle fark etmekteyiz. Dış dünyayla ilk bağlantımız duyumdur, sonra bu verilerin yorumlanması ve anlaşılması algıdır. Araştırmalar, algı yapımızı şekillendiren en önemli faktörlerden birinin duyumlarımız olduğunu göstermektedir. Algımız, duyu organlarımız tarafından kaydedilen uyarılara dayanmaktadır. Ancak bu uyarıların bireysel tepkiler almadığı, bunlara çeşitli anlamların ve yorumların eklendiği akılda tutulmalıdır (Ceylan, 2007). McDonald'a göre algı, bireyin birçok sosyokültürel unsur tarafından kişiselleştirilen ve farklılaştırılan bir dünyaya nasıl baktığının kişisel sonucu olan bir deneyimdir. Algı, insanın dünyaya bakış açısını yansıtan, duysal bilgilerini, tecrübelerini beraber işleyerek sosyokültürel olarak eylemlerinde kullandığı olgudur (Öztürk Karataş, 2021). Metaforik algı ise, insanların bir kavram, olay veya olgu hakkındaki duysal düşüncelerini metaforlarla ifade etme biçimleri olarak tanımlanabilir. Metaforik algılar kavramı insanların dış dünyaları hakkındaki fikirlerinin sözlü bir yansımasıdır. Metaforik algı, insanların günlük yaşamlarında kullandıkları belirli analogileri ve anlayamadıkları belirli olayları ifade etmelerine yardımcı olurlar. Bu nedenle zihinlerinde bulunan yapıları belirlemek bakımından önemlidir (Cirit, 2020).

Northcote ve Fetherson (2006) çalışmalarında eğitimle bağlantılı metaforik algıyı incelemişler ve insanların esas olarak duygularını, düşüncelerini ve algılarını metaforlarla ifade ettikleri sonucuna varmışlardır. Ders fark etmeksizin, öğretmenlerin eğitim ortamında öğrencilerin dersten keyif almalarını, derse ilgi duymalarını ve öğrenmelerini sağlamak gibi önemli sorumlulukları vardır. Dersin algılanması, dersin başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Cirit, 2020). Dolayısıyla bir dersin başarısını o derse ilişkin öğrenci algısı ciddi oranda etkileyebilmektedir.

1.1.11. Öğretimde İmaj

İmaj, insanların diğer insanlarla, nesnelerle, kurumlarla, olaylarla veya durumlarla etkileşimleri sonucu oluşan, kendi zihninde veya başkalarının zihninde var olan inançlar ve anlayışlar, bilgiler, yargılar ve fikirlere ilişkin etkileşimler neticesinde şekillenen bir imge olarak tanımlanabilir (Özdemir & Orhan, 2020). Kazoleas vd. (2001)'na göre imaj; örgütler veya diğer toplumsal faktörler ve kişisel deneyimler tarafından bireylere planlı veya plansız iletilen mesajların bireyin zihninde karmaşık bir süreçten geçmesi neticesinde oluşmaktadır (Senemoğlu, 1997).

Özellikle psikoloji alanında kullanılan imaj kavramı, pedagojik bilimlerde de önemli bir yere sahiptir. İmajlar, özellikle soyut kavramların incelenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü doğru imgeler öğrenme sırasında öğrenci üzerinde olumlu bir etkiye sahip olsa da, yanlış imgeler zihinde ortaya çıkan hatalı kavramları ve sanrıları da ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin doğru imajlara sahip olmaları, kavram hakkında birçok bilgiyi sunabileceklerini ve birbirine bağlayabileceklerini göstermektedir (Cirit, 2020).

1.1.12. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin İmajı

Beden eğitimi algısında geçmişten günümüze değişiklik olduğu söylenebilir. Geçmişte fiziksel bir egzersiz olarak kabul edilirken, son zamanlarda daha bütüncül olarak algılanmaktadır. Dolayısıyla beden eğitimi, bireyin uygun öğrenme yöntemlerinden yararlanarak bilinçli ve isteyerek fiziksel ve ruhsal özelliklerini geliştirdiği ve bunları yaşamına uyguladığı bir yolculuktur (Özdemir, 2023). Beden eğitimi ve spor derslerinde temel amaç, çocukların spora ilişkin bilgilerini artırmak, kurallar, teknikler, sağlık ve beslenme gibi konularda bilgi sahibi olmalarını sağlamaktır. Ayrıca bu süreçte çocuk kendi yeteneklerini ve başkalarının yeteneklerini tanımayı, eşit şekilde rekabet etmeyi, yenilgiyi kabul etmeyi ve başkalarına değer vermeyi, kazandığında alçakgönüllülükle davranmayı, zamanı ve emeği doğru yönde kullanmayı öğrenmektedir (Yılmaz & Cihan, 2018).

Bu nedenle beden eğitimi ve spor dersinin etkili ve başarılı bir şekilde eğitim kurumlarında yürütülebilmesi için okullarda bu dersin imajının nasıl olduğunun anlaşılması önem arz etmektedir. Öğretmenlerin, yöneticilerin ve öğrencilerin bu dersin imajına dair düşünceleri, dersle ilgili geliştirilmesi gereken yönlerin, asıl ihtiyaç ve beklentilerin belirlenmesinde yararlı olabilir (Özcan, Mirzeoğlu, & Çoknaz, 2016). Bu konuda yapılacak araştırmaların beden eğitimi ve spor dersine yönelik algıları anlamak ve tutumları etkilemeye yönelik etkili stratejiler geliştirmek açısından önemli olduğu belirtilebilir. Bilhassa öğretmenlerin bu dersin imajına dair

öğrencilerin algılarını anlamalarına ve bu algıları olumlu yönde şekillendirmelerine yardımcı olabilir (Acet vd., 2023). Bu açıdan bakıldığında beden eğitimi ve spor dersi imajının belirlenmesi ile derse dair olumsuzlukların uygun ders etkinliklerinin gerçekleştirilmesi ile aşılabileceği belirtilmektedir (Namlı vd., 2016). Dolayısıyla eğitim kurumlarında beden eğitimi ve spor dersine yönelik imajın belirlenmesiyle dersin geliştirilmesi ve daha etkili bir biçimde gerçekleştirilmesinin sağlanacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Temelleri

1.2.1. Problem Durumu

Beden eğitiminin, eğitimin ayrılmaz bir parçası olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Beden eğitiminin temel amacı, genel eğitimin toplumsal yaşama sağlıklı uyum amacına uygun şekilde bireylerde sağlıklı yaşam biçimine dair alışkanlıkların oluşturulmasıdır. Okullardaki beden eğitimi dersleri öğrencilere, fiziksel egzersizler yoluyla çeşitli becerileri öğrenme ve uygulama fırsatı sağlamaktadır. Bu durum çocukluk ve ergenlik dönemleri boyunca sağlıklı kalmalarına yardımcı olmaktadır. Beden eğitimi, yalnızca öğrencilerde fiziksel becerilerin gelişimini değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal becerileri, bilişsel süreçleri ve ahlaki unsurları da içeren çok çeşitli becerileri kapsamaktadır (Karaşahinoğlu, 2015). Beden eğitimi ve spor, öğrencilere adil rekabet, spor sevgisi, spor anlayışı, spor kültürü, azim, çalışkanlık, spor etiği ve takım çalışması gibi değerleri aşlamayı amaçlayan bir derstir. Beden eğitimi ve spor, öğrencilere sağlıklı ve formda kalma fırsatının yanı sıra becerileri öğrenme ve uygulama olanağı da sağlar. Beden eğitimi ve spor dersinde öğrenciler iletişim kurmayı, işbirliği yapmayı, paylaşmayı, güçlü ve zayıf yönlerini ve fiziksel becerilerini öğrenmektedirler (Gökçen & Karataş, 2023). Beden eğitimi genel eğitimin bir parçasıdır. Beden eğitimi, öğrencilerin gelişimsel özelliklerini destekleyerek sağlıklı, mutlu, eğitilmiş, dengeli, insancıl ve topluma yönelik kişilikler geliştirmelerini sağlamaktadır (Özdemir, 2023).

Bireyin bir bütün olarak fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal düzeyde yetiştirilmesi, modern eğitimin temel ilkelerinden biridir. Sağlıklı ve fiziksel olarak aktif bir öğrencinin başarılı olma, uyanık olma ve çalışmalarında motive olma olasılığı daha yüksektir. Çocukların büyüme sürecinde ve ergenlik döneminde sergiledikleri fiziksel aktivite, sosyal ve duygusal becerilerinin olumlu gelişimine katkıda bulunmaktadır. Fiziksel yeteneklerin ve fiziksel uygunluğun geliştirilmesi ve yaşam boyu sağlıklı yaşam tarzı kavramının anlaşılması, gelişmiş ülkelerdeki okullardaki beden eğitimi programlarının temelini oluşturmaktadır (Dalkıran &

Tuncel, 2007). Bu anlamda okullar, öğrencilerin fiziksel aktivite yapmave fiziksel yeteneklerini geliştirme imkanı buldukları alanlardır. Öğrenciler bu imkanı ise beden eğitimi ve spor dersi aracılığıyla yakalamaktadır (Uğraş & Tural, 2021). Dolayısıyla öğrencilerin fiziksel aktivite yapmaları, fiziksel yeteneklerini geliştirerek yaşam boyu sağlıklı yaşam alışkanlığı edinmeleri açısından beden eğitimi dersinin oldukça önem taşıdığı belirtilebilir.

Çocuklarda ve ergenlerde yetersiz fiziksel aktivite obezite, obeziteye bağlı hastalıklar ve kardiyovasküler hastalıklar gibi bir dizi sağlık sorununa yol açmaktadır. Yetersiz fiziksel aktivite, bazı zihinsel sorunların yanı sıra belirli sağlık sorunları için de risk grubu oluşturmaktadır. İnsanların fiziksel aktivite ve sportif alışkanlıklar edinmelerine yardımcı olabilecek yegane ders beden eğitimidir. Ortaöğretim beden eğitimi programının 9 özel hedefinden biri “sağlıklı olmak ve sağlığı iyileştirmek için fiziksel etkinliklere ve sporlara düzenli şekilde katılır.” şeklindedir. (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018). Milli Eğitim Bakanlığı’nın bu amacı, öğrencilere okul dışında fiziksel aktiviteye katılma fırsatları sağlamakla ilgilidir (Uğraş & Tural, 2021). Bu nedenle beden eğitimi ve spor dersinin eğitim kurumlarında önemli bir ders olduğu söylenebilir. Eğitim kurumlarında bu dersin algılanışı ve derse ilişkin imaj, dersin amacına hizmet etme bakımından önemli olduğu ifade edilebilir. Her insanın çevresinde meydana gelen olaylara ilişkin algısı farklıdır. Bu farklılıklara bağlı olarak insanların zihnindeki anlamlar ve metaforlar da değişmektedir. Bu değişiklik ve benzerlikler ise metafor yoluyla ortaya çıkabilmektedir (Yeniçeri, 2019). Bu kapsamda araştırmanın problemi ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor dersinin imajına dair metaforik algının nasıl olduğudur.

1.2.2. Araştırmanın Amacı

Okul öncesi dönemden başlayarak ortaöğretimin sonuna kadar devam eden süreçte beden eğitimi ve spora katılımın öğrencilerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyolojik bakımından gelişim göstermelerinde önemli bir rolü bulunmaktadır (MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2013). Ortaöğretim dönemi, spor alışkanlığı kazanma ve sporda gelişim yaşının belirlendiği bir çağdır. Aynı zamanda bazı spor dalları için performans yaşının da temelini oluşturmaktadır. Bu dönem sonunda üniversite eğitimine geçecek gençlerin sağlıklı bir şekilde gelişim özelliklerini kazanmaları, büyük önem taşımaktadır (Öçalan & Erdoğan, 2009). Dolayısıyla beden eğitimi ve spor dersinin öneminin ortaöğretim kurumlarında yeterince anlaşılıp anlaşılmadığı, üzerinde durulması gereken bir konudur. Soyut bir kavram veya

olgu hakkında bireylerin algılarının veya zihinlerindeki imajın belirlenmesinde son zamanlarda eğitim bilimleri ve sosyal bilimler alanında metaforlardan yararlanılmaktadır. Metaforlar gerçeğin bir resmini sunmakta ve bu nedenle kişinin içinde bulunduğu yaşamı okuma, anlama ve şekillendirmede önem taşımaktadır. Metaforlar, bireyin zihinsel algısının nasıl oluştuğunu gösteren araçlardan biri olarak kabul edilmekle birlikte bireylerin çok soyut, karmaşık ya da teorik olguları anlama ve açıklamada kullanabilecekleri güçlü bir zihinsel araç olarak da değerlendirilebilir (Saban, Koçbeker, & Saban, 2006). Metafor bu bağlamda anlam çıkarma, zihinsel bir araç ve anlamayı kolaylaştıran bir kavram olarak ifade edilebilir (Namlı vd., 2016, Saban, 2008).

Ortaöğretim kademesinde beden eğitimi ve spor dersine dair kazanımların öğrenciler açısından taşıdığı önemden dolayı bu dersin imajının nasıl olduğu ve nasıl algılandığı da önemlidir. Bu noktada metaforlar aracılığıyla derse ilişkin imaj ve algıların ortaya çıkarılabilmesi mümkündür. Ortaöğretim, spor becerilerinin kazanıldığı ve sporda gelişim yaşının belirlendiği dönemdir. Bazı sporlarda performansın ve yaşın belirlenmesinde de ortaöğretim kademesi önemlidir. Bu dönemin sonunda üniversite eğitimine başlayacak gençlerin sağlıklı gelişim özelliklerine sahip olmaları esastır (Öçalan & Erdoğan, 2009). Bu nedenle ortaokul ve liselerde beden eğitimi ve spor derslerinin öneminin yeterince anlaşılıp anlaşılmadığının vurgulanması gerekmektedir. Bu çerçevede yapılan araştırmanın amacı; ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor dersinin imajına dair metaforik algıyı yönetici ve öğretmen görüşleriyle ortaya koymaktır.

1.2.3. Araştırmanın Önemi

Beden eğitimi ve spor, öğrencilerin fiziksel gelişimlerinin zihinsel ve düşünsel gelişimleriyle uyumlu olmasını sağlayarak, yaşadıkları toplumda daha sağlıklı, dengeli, üretken ve mutlu olmalarına katkıda bulunmaktadır (Özyalvaç, 2010). Tüm kişiliğin eğitimi olarak nitelendirilen beden eğitimi; iş birliğinin, uygun düzeyde rekabetin, kişisel ve sosyal sorumluluğun öğretildiği ideal bir alan olmakla beraber öğrencilerin fiziksel etkinlikler, yani hareketler yolu ile gelişim ve eğitimlerini sağlayarak, onların hareket kapasitesinin en üst düzeye ulaşmasını sağlamaktadır (Yılmaz & Cihan, 2018). Günümüzde beden eğitimi ve spor, genç kuşağın fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimini hedefleyen bilinçli ve sistemli etkinlikler olup genel eğitimin vazgeçilmez bir parçası olarak kabul edilmektedir. Beden eğitimi ve spor faaliyetleri eğitimin ayrılmaz parçası olarak kabul edilmekte olup, bireysel ve toplumsal beklentiler doğrultusunda geliştirilmesi

önem taşımaktadır. Aslında beden eğitimi programları, yalnızca okullarda yapılan fiziksel egzersizler yoluyla değil, aynı zamanda insanların toplumdaki yaşam ve öğrenme koşullarını iyileştirerek, insanların fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal gelişimini her yönden desteklemeyi amaçlamaktadır (Öçalan & Erdoğan, 2009).

Dersin hedeflerinin gerçekleşmesi bakımından derse dair algının eğitim kurumlarında nasıl olduğunun bilinmesi önemlidir. Literatüre bakıldığında beden eğitimi ve spor dersine dair metaforik algı üzerine çeşitli çalışmalar gerçekleştirildiği görülmüştür. Fakat ortaöğretim düzeyinde hem yönetici hem de öğretmenlerin metaforik algılarını inceleyen kapsayıcı bir çalışmaya rastlanmaması bakımından yapılan çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Öte yandan yönetici ve öğretmenlerin gözünde dersin imajıyla ilgili ulaşılacak sonuçların literatüre katkı sağlayacağı ve ders programının daha etkili ve verimliliği açısından getirilecek önerilerin önemli olduğu düşünülmektedir.

1.2.4. Sayıtlar

1. Katılımcıların araştırmaya gönüllü olarak katıldıkları ve düşüncelerini dürüst ve samimi bir şekilde yansıttıkları varsayılmıştır.

1.2.5. Sınırlılıklar

Bu araştırmada ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor dersinin imajının anlaşılmasında sadece öğretmen ve yönetici metaforlarına başvurulmuştur.

Araştırma, Şanlıurfa ilinde görev yapan 63 öğretmen ve 12 okul yöneticisiyle sınırlı tutulmuştur.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Yurtiçi ve yurtdışında yürütülen, bu konuda önemli görülen çalışmaların bulgularına aşağıda yer verilmiştir:

Namlı vd. (2016) araştırmalarında, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi derslerine ilişkin algılarını metaforlarla ortaya çıkarmaya çalışmışlardır. Çalışma verileri, 2013-2014 öğretim yılının bahar döneminde Elazığ ve Malatya illerinde eğitimine devam eden 173 kız ve 194 erkek öğrenciden elde edilmiştir. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilip yorumlanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin yarattığı metaforların ders içeriği, gelişim, rahatlama, neşe, sevgi, bakış açısı, aktivite sağlayıcı, keşfedici başlıkları ve sekiz kategori altında gruplandırıldığı bulunmuştur. Araştırma sonucunda öğrencilerin beden eğitimi dersiyle ilgili olarak kullandıkları metaforlarda dersi olumlu gördükleri tespit edilmiştir.

Yetim vd. (2019) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin Spor Etkinliği dersine ilişkin algılarını metafor yöntemini kullanarak belirlemeye çalışmışlardır. Bu araştırma, sporla ilgili algıların ortaya çıkarılması için nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim desenine göre gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Gazi Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'nde birinci sınıf öğrencisi olan 51 kız ve 55 erkek oluşturmuştur. Araştırma sonucunda öğrenci yanıtlarından sporu betimleyen 306 kelime elde edilmiştir. Bu kelimeler; “Hareket ve Sağlık”, “Sportif Terim ya da Kişiler”, “Olumlu Özellikler”, “Duygu ve Deneyimler”, “Olumsuz Deneyim ve Duygular” ve “Sosyal Çevre” başlıkları altında toplanmıştır. Araştırma sonucunda spor kavramı genel olarak olumlu algılanmasına rağmen, olumsuz temsillerin de var olduğu tespit edilmiştir.

Koç (2020) üniversite öğrencilerinin beden eğitimi kavramına ilişkin metaforik algılarını belirlemek için yürüttüğü araştırmada çalışma grubunu 2019-2020 akademik yılında Amasya Üniversitesi'ne kayıtlı 50 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada elde edilen veriler, önceden tanımlanmış kavramsal kategoriler olmadığından içerik analizi yöntemi kullanılarak araştırılmış ve araştırmacı verilerden kategoriler oluşturmuştur. Çalışmaya katılan öğrenciler, beden eğitimi kavramı için 25'i farklı olmak üzere toplam 50 metafor geliştirmişlerdir. Bu metaforlar sağlık, ihtiyaç ve rekreatif boyut olmak üzere üç kategoride değerlendirilmiştir.

Çar (2022) tarafından yapılan araştırmada, sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor öğretmenleri hakkındaki ve geleceğin öğretmenlerinin nasıl olması gerektiğine dair algılarını öğrenmek için olgubilim deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Ankara'nın Altındağ ilçesindeki ilkokullarda çalışan 80 öğretmenden meydana gelmiştir. Araştırma sonunda beden eğitimi ve spor öğretmenleri için 58 metafor, geleceğin öğretmeni için 41 metafor elde edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor öğretmenlerine ilişkin algıları kategorik olarak analiz edildiğinde, arkadaş, hayata renk katan, fiziksel güç, örnek/rol model, rahat, rehber ve sporcu şeklinde sınıflandırılmıştır. Geleceğin öğretmenin nasıl olması gerektiğine dair algıları ise aydınlatıcı, çalışkan, çözüm odaklı, şefkatli, teknolojik ve rehber kategorilerinde toplanmıştır. Çalışmada, sınıf öğretmenlerinin görüşüne göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul ve öğrenciler için çok önemli olduğu, geleceğin öğretmenin teknolojik gelişmelere açık ve öğrencilere rehberlik eden özelliklere sahip olması gerektiği belirlenmiştir.

Acet vd. (2023) beden eğitimi öğretmenleri ve dersi hakkında diğer öğretmenlerin fikirlerini metaforik analizle incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada beden eğitimi öğretmenleri için 45 metafor, beden eğitimi ve spor dersi için ise 52 metafor elde edilmiştir. Beden eğitimi öğretmeni için üretilen metaforlar; arkadaş, doktor, ışık; beden eğitimi ve spor dersi için üretilen metaforlar sağlık, su, şeklidir. Sonuç olarak beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile bu derse dair diğer branştaki öğretmenlerin olumlu algıya sahip oldukları tespit edilmiştir.

Hanin vd. (2002), tarafından yapılan araştırmada, sporcuların yarışmalarından önce, yarışma sırasında ve yarışma sonrasındaki duygu durumları metafor yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 43 erkek ve 42 kadın toplam 85 Rus sporcu oluşturmuştur. Sporcular tarafından üretilen metaforik imgeler canlı (%67) (hayvanlar, insanlar, efsanevi karakterler) ve cansız (%33) (araçlar, nesneler, bitkiler, doğa olayları) olmak üzere iki kategoride değerlendirilmiştir. Elde edilen metaforlar en iyi yarışmada yüksek eyleme hazır olma durumunu ve en kötü yarışmada düşük eyleme hazır olma durumunu yansıtmıştır. Sporcular tarafından üretilen metaforların psikobiyososyal durumun bilişsel, duygusal, motivasyonel, somatik, kinestetik, performans (işlemsel) ve iletişimsel bileşenlerle çağrışıma sahip olduğu anlaşılmıştır.

Martinez Ruiz (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırmada Alicante Üniversitesi'nden 51 öğrencinin katılımıyla öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerine ilişkin algıları ve fiziksel aktivitenin öğrencilerin kişisel

yaşamlarındaki anlamı metaforlar yoluyla incelenmiştir. Öğrencilerin tasarladığı metaforların analizinden elde edilen sonuçlar, beden eğitimi öğretmenlerine ilişkin görüşlerin olumlu olduğu yönündedir. Bulgular ayrıca spor ve fiziksel aktivitenin temel, duygusal ve fiziksel sağlık kaynağı olarak kabul edildiğini ortaya koymuştur. Sonuçlar ayrıca öğrencilerin fiziksel aktivitenin sosyal boyutunu güçlendirmedeğini ve daha işbirlikçi bir öğrenmeyi teşvik etmenin zorunlu olabileceğini ortaya koymuştur.

Ryskaliyev vd. (2024) tarafından beden eğitimi öğretmenlerinin metaforik algılarını incelemek üzere gerçekleştirdikleri araştırmada metaforlar ve açık uçlu sorular aracılığıyla beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yönetsel yeterliliklerinin keşfedilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2023/2024 eğitim öğretim yılında Uralsk şehrinde farklı okul türlerinde ders veren 50 öğretmenden oluşmuştur. Elde edilen veriler içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir.. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yöneticilik açısından en çok kullandıkları kelimenin “eğitimci”, en az kullandıkları kelimenin “meraklı” olduğu tespit edilmiştir. Yöneticilik açıklamaları incelendiğinde “profesyonel”, “ahlaklı”, “disiplinli”, “sabırlı”, “sorumluluk sahibi” ve “rekabetçi” ifadeleri kullanılmıştır. Kullanılan metafor kategorileri incelendiğinde ise “antrenör”, “rol model”, “yaratıcı”, “asker”, “eğitim ustası”, “becerikli” ve “pamuk” kategorileri tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yöneticilik özelliklerine ilişkin ürettikleri metaforların birbirine benzediği ve araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin gelecekteki yöneticilik özelliklerine yönelik algılarının farklı olduğu tespit edilmiştir.

Tubin (2005) tarafından gerçekleştirilen araştırmada vizyon, metafor ve fantezi kavramlarının, öğretmenlerin zihinlerinde nasıl yer ettiği ve eğitim araştırmalarına nasıl hizmet ettiğinin araştırılması amaçlanmıştır. Literatür taramasına dayalı verilerden yararlanarak, şunlar bulunmuştur: anlamsal karşılaştırma, kavramlardan görsel imgeler oluşturma ve iletişim işlevi yeteneklerinin benzer olduğu; ancak köken, zaman yönelimi, gerçeklik yansıması, etkinlik yönelimi ve fikir birliği yaratmada farklılık olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, makale farklı kavramların geliştirilmiş araştırma tasarlamada ve kavramların daha iyi eğitimsel kullanımında nasıl yardımcı olabileceğini ortaya koymuştur.

Priyono vd.. (2023)’nın araştırmasında ise Endonezya’daki lise öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlerinin yeterliliğine dair algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu rastgele örneklem yöntemiyle

belirlenen Endonezya'daki 237 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma sonucunda “nazik”, “havalı”, “neşeli”, “arkadaş canlısı” ve “sabırlı” metaforları elde edilmiştir. Ayrıca “nadiren mevcut”, “sinir bozucu”, “zor” gibi olumsuz yanıtlar da elde edilmiştir. Bu araştırma, beden eğitimi öğretmenlerinin dersi tutkuyla ve eğlenerek verirken nazik, arkadaş canlısı ve sabırlı olduklarını ve disiplin gösterdiklerini, bunun da dört temel yeterliliğe sahip olduklarını gösterdiğini ortaya koymuştur. Ancak ankette sınırlı sayıda yer alan olumsuz ifadeler daha fazla dikkat edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu ifadelerin öğretmen yeterliliklerinin geliştirilmesi gerekliliğine vurgu yaptığı ifade edilmiştir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada, ortaöğretim kurumlarındaki beden eğitimi ve spor dersinin imajını yönetici ve öğretmen görüşlerine dayalı metaforlar aracılığıyla incelemek amacıyla temel nitel araştırma deseninde gerçekleştirilmiştir. Bu desenin genel amacı insanların yaşamlarını ve deneyimlerini nasıl anlamlandırdıklarını anlamaktır. Temel nitel araştırma; görüşmelerden, gözlemlerden, doküman analizinden (katılımcıların yazılı süreç çıktıları gibi) yararlanan tümevarımsal bir araştırma stratejisidir (Merriam, 2002).

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2024-2025 yılında Şanlıurfa il merkezinde ortaöğretim kademesinde özel ve devlet okullarında görev yapmakta olan 63 öğretmen ve 12 yönetici oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında çalışmaya dahil edilecek katılımcılar gönüllülük esasına göre seçilmiştir. Aşağıdaki tabloda katılımcıları tanıttıcı sosyo-demografik özellikler sunulmuştur.

Çizelge 3.1. Araştırmaya Katılan Öğretmen ve Yöneticilerin Sosyo-Demografik Özellikleri

		<i>f</i>
<i>Cinsiyet</i>	<i>Erkek</i>	53
	<i>Kadın</i>	22
<i>Yaş</i>	<i>30-35 arası</i>	39
	<i>35-45 arası</i>	27
	<i>45-55 arası</i>	8
	<i>55 üstü</i>	1
<i>Eğitim</i>	<i>Lisans</i>	59
	<i>Yüksek Lisans</i>	16
<i>Görevi</i>	<i>Yönetici</i>	12
	<i>Öğretmen</i>	63
<i>Branş</i>	<i>Beden Eğitimi</i>	28
	<i>Matematik</i>	10
	<i>Felsefe Grubu</i>	7
	<i>Türk Dili ve Edebiyatı</i>	6
	<i>Din Kültürü</i>	6
	<i>Bilişim Teknolojileri</i>	3
	<i>Tarih</i>	2
	<i>Kimya</i>	2
	<i>İngilizce</i>	2
	<i>Görsel Sanatlar</i>	2
	<i>Coğrafya</i>	1
	<i>Fizik</i>	1
	<i>Biyoloji</i>	1
	<i>Gıda</i>	1
	<i>İ.H.L. Meslek Dersleri</i>	1
	<i>Müzik</i>	1
	<i>Hasta ve Yaşlı Bakım</i>	1
	<i>Lise</i>	75
<i>Okuldaki Hizmet Süresi</i>	<i>0-3 yıl</i>	24
	<i>3-6 yıl</i>	34
	<i>6-10 yıl</i>	10
	<i>10-15 yıl</i>	7

Yukarıdaki tabloya göre katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine bakıldığında, 75 katılımcıdan 53'ü erkek, 22'si kadınlardan oluşmakta olup, çalışmada erkekler çoğunluktadır. Yaş gruplarına göre dağılıma bakıldığında ise 20-35 yaş arası 39 kişi, 35-45 yaş arası 27 kişi 45-55 yaş arası 8 kişi 55 yaş üzeri ise 1 kişi bulunmaktadır. Eğitim durumuna göre ise katılımcılardan 59'u lisans 16'sı ise yüksek lisans mezundur. Çalışmaya katılım gösteren öğretmen sayısı 63, yönetici sayısı ise 12'dir. Katılımcıların branşlarına bakıldığında ise hemen hemen her branştan katılımcı olmakla birlikte 29 kişiyle çoğunluğu beden eğitimi öğretmenleri oluşturmaktadır. Ardından felsefe grubu öğretmenleri, Türk dili ve edebiyatı ve din kültürü öğretmenleri gelmektedir. Katılımcıların 75'i lise kademesinde görev yapmaktadır. Katılımcıların şu an görev yaptıkları okullarda hizmet sürelerine

bakıldığında 0-3 yıl arası hizmet veren 24 kişi, 3-6 yıl arası hizmet veren 34 kişi, 6-10 yıl arası hizmet veren 10 kişi, 10-15 yıl arası hizmet veren ise 7 kişi vardır. Araştırmada görevinde yeni olan genç öğretmenler çoğunluktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örneklemede araştırmacının çalışması için gerekli çalışma grubunu rahatlıkla ulaşabileceği bireylerden oluşturabilmesi amaçlanmaktadır (Büyüköztürk, Aygün, Çakmak, & Karadeniz, 2021). Bu çerçevede araştırmacı, ikamet ettiği bölgede ve bu bölgeye yakın ilçelerdeki ortaöğretim kurumlarına giderek yöneticilerle iletişime geçmiş, araştırmaya katılım konusunda olumlu tutum sergileyen okul yöneticilerinin vasıtasıyla okullarda görev yapan öğretmenlerle de görüşme sağlamıştır. Araştırmacı, Şanlıurfa iline bağlı Karaköprü, Eyyübiye ve Haliliye ilçelerindeki özel ve devlet okullarında görev yapan gönüllü yönetici ve öğretmenlerle görüşmeler gerçekleştirmiştir. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı ise iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcının cinsiyeti, yaşı, iş deneyimi, eğitim düzeyi, öğrenim durumu, branşı, görevi, görev yaptığı okul kademesi hakkında kişisel bilgileri almaya yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde “Beden eğitimi ve spor dersi gibidir. Çünkü.....” şeklinde açık uçlu soruya yer verilmiştir. Böylece katılımcıların zihnindeki metaforik algıyı keşfetmek ve bu algının nedenlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Çalışmaya gönüllü olarak katılan katılımcılara öncelikle çalışmanın amacı ve nerede kullanılacağı hakkında bilgi verilmiş, toplanan bilgilerin başka hiçbir amaçla kullanılmayacağı belirtilmiştir. Daha sonra katılımcılardan yazılı olarak formları doldurmaları istenmiştir.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, katılımcı yanıtları içerisinde sık tekrar edilenlerin anlamlı bir şekilde kategorize edilmesine dayanmaktadır (Büyüköztürk, Aygün, Çakmak, & Karadeniz, 2021). Bu sebeple önce katılımcı yanıtları tek tek bilgisayarda Word programına aktarılmış, daha sonra yanıtlar arka arkaya okunarak exel tablosuna işlenmiştir. Katılımcı yanıtları kategorilere ve kodlara ayrılarak gruplandırılmış ve incelenmiştir. Bu çerçevede verilerin analizinde 4 basamak takip edilmiştir. Bunlar; adlandırma aşaması, tasnif etme aşaması, kategori geliştirme aşaması, geçerlilik ve güvenirliğin sağlanması aşamalarından oluşmaktadır (Saban, 2008).

3.4.1. Adlandırma Aşaması

Bu aşamada katılımcı metaforlarının incelenerek belli bir sıraya konulması, metaforların doğru şekilde ifade edilip edilmediğinin değerlendirilerek kodlanması gerekmektedir (Memişoğlu & Taşkın, 2018). Bu çerçevede çalışmanın adlandırma aşamasında katılımcıların geliştirdikleri metaforların alfabetik sıraya göre geçici listesi oluşturulmuştur. Oluşturulan listede katılımcıların geliştirdikleri metaforların net şekilde ifade edilip edilmediği değerlendirilmiş, doğru şekilde ifade edilen metaforlar kodlanmıştır.

3.4.2. Tasnif Etme Aşaması

Tasnif etme aşamasında katılımcılardan elde edilen metaforlar tek tek okunup gözden geçirilerek benzerlikleri ve ortak özellikleri bakımından analiz edilmektedir (Yılmaz vd., 2020). Araştırmanın bu aşamasında her bir metafor diğer metaforlarla olan ortak özellikleri ve benzerlikleri temelinde analiz edilmiştir. Çalışma sırasında katılımcıların ürettikleri metaforlar tek tek okunup analiz edilmiş ve her bir metafor; metaforun kaynağı, metaforun konusu ve metaforun kaynağı ile metaforun konusu arasındaki bağlantı bakımından incelenmiştir.

3.4.3. Kategori Geliştirme Aşaması

Kategori geliştirme aşaması, katılımcı ifadelerindeki metaforların incelenerek birbirleriyle benzer özellik taşıyanların belirli kategoriler altında sınıflandırılmasına dayanmaktadır (Akbaba Altun & Apaydın, 2013). Bu aşamada katılımcılar tarafından üretilen metaforlar, ortak özellikleri açısından irdelenerek çeşitli kategoriler altında gruplandırılmıştır. Kategorilerin geliştirilmesinde kodlar bir araya getirilerek incelenmiş, benzerlikleri ve farklılıkları irdelenmiş, aynı kategori altında toplanan kodların birbirleriyle ilişkili olup olmadığı saptanmaya çalışılmış ve bu doğrultuda kategoriler altında toplanan kodların ilişkili olmasına özen gösterilmiştir.

3.4.4. Geçerlilik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması

Araştırmada Saban (2008)'ın değindiği üzere, metafor çalışmalarının geçerliliğinin kabul görmesi bakımında iki ölçüte yer verilmiştir. Bu ölçütler ise; veri analizi sürecinin kapsamlı bir biçimde ele alınması; bulguların işlenmesi ve yorumlanması açısından katılımcılar tarafından geliştirilen metafor ifadelerinin veri kaynağı açısından temel olarak baz alınmasına önem verilmesi biçiminde belirtilmiştir (Saban, 2008). Doğru bilgiye ulaşma hususunda gerekli önlemlerin alınması (geçerlik), araştırma sürecini, verileri açık ve ayrıntılı bir biçimde, bir başka

araştırmacının değerlendirmesine imkan tanıyacak şekilde tanımlanması (güvenirlik), nitel araştırmanın iki önemli ölçütüdür (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu ölçütlere göre araştırma sonuçlarının geçerliliğinin sağlanması için verilerin toplanması, verilerin analizi, çalışma grubunun özellikleri, kullanılan yöntem açık bir şekilde ortaya konulmaya çalışılmış; elde edilen metaforlar ile geliştirilen kategorilere bulgular kısmında detaylı biçimde yer verilerek doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırmada güvenilirlik Miles ve Huberman (1994) tarafından belirlenen ölçütlere göre sağlanmıştır. Bu çerçevede çalışmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla, araştırma kapsamında üretilen kavramsal kategorilerde sunulan metaforların, ele alınan kavramsal kategorilerle tutarlı olup olmadığını tespit etmek amacıyla uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bu amaçla uzmana alfabetik olarak sıralanmış, metafor örneklerinin bulunduğu liste ile farklı kategorilerin adlarını ve özelliklerini içeren başka bir liste sunulmuştur. Uzmardan kendisine sunulan ilk listede yer alan metafor listesini ikinci listede yer alan kavramsal kategorilerle (hiçbir metaforu dışarıda bırakmadan) eşleştirmesi istenmiştir. Araştırmacı tarafından derlenen kategoriler, uzman tarafından yapılan karşılaştırma sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır (Miles & Huberman, 1994). Çalışmanın güvenilirliği, Huberman ve Miles formülüyle, görüş birliği ve görüş ayrılığı sayılarının karşılaştırılmasıyla hesaplanmıştır (güvenirlik = görüş birliği / (görüş birliği + görüş ayrılığı). Nitel araştırmalarda uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olması durumunda yeterli güvenilirliğin sağlandığı varsayılmaktadır (Saban, 2008). Bu çalışmada güvenilirlik $75/(75+6)=0,92$ olarak bulunmuştur. Yani yapılan eşleştirmede 75 katılımcı metaforundan 6'sının yer aldığı kategoride değişiklik yapılmış, 69 katılımcı metaforunun eşleştirilmesinde ise görüş birliğine varılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde ortaöğretim kademesinde görev yapan öğretmen ve yöneticilerin beden eğitimi ve spor dersine dair metaforik algılarıyla ilgili elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Ortaöğretim kurumlarında öğretmen ve yöneticilerle gerçekleştirilen görüşmede “Beden Eğitimi ve Spor Dersigibidir. Çünkü.....” sorusu yöneltilerek katılımcıların metaforik algıları ve nedenlerine dair çeşitli bulgular elde edilmiştir. Aşağıda beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin geliştirdikleri metaforların kategorileri verilmiştir.

Çizelge 4.1. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar

Kategoriler	Metafor Adları	Metafor Sayısı	f
Eğitim ve Gelişim İfadesi	Bedensel rehber (1), istikrar ve başarı (1), model oluşturma (1), mücadele (2), sanat (1), yetenek taraması (1), yol gösteren bir kutup (1)	7	8
Yaşam Kaynağı ve Amacı	Cansuyu (1), dalış sonrası alınan ilk nefes (1), hayat (3), hayatın anlamı (1), yaşam modülü (1)	5	7
Sağlık ve İyi Oluş İfadesi	Beyin (1), ilaç (1), sağlıklı yaşam (1), terapi (1)	4	4
Eğlence ve Rahatlık İfadesi	Eğlence (2), hayat karmaşasından kurtuluş (1)	2	3
Enerji ve Hareket İfadesi	Enerji (2), spor yapmak (1)	2	3
Bütünleştirici	Kardeşlik (1), sosyal tarz (1)	2	2
Doğa İfadesi	Güneş doğması (1)	1	1

Araştırmaya katılım gösteren beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor dersiyile ilgili geliştirdikleri metaforlar “eğitim ve gelişim ifadesi”, “yaşam kaynağı ve amacı”, “sağlık ve iyi oluş ifadesi”, “eğlence ve rahatlık ifadesi”, “enerji ve hareket ifadesi”, “bütünleştirici”, “doğa ifadesi” olmak üzere 7 kategoride toplanmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerinden toplamda 23 metafor elde edilmiştir.

En fazla metaforun yer aldığı kategori “Eğitim ve Gelişim İfadesi” kategorisidir. Bu kategorideki 8 katılımcının beden eğitimi ve spor dersini eğitim ve gelişim ifadesi olarak gördükleri söylenebilir. Kategorideki metaforlar ise “bedensel rehber”, “istikrar ve başarı”, “model oluşturma”, “mücadele”, “sanat”, “yetenek taraması”, “yol gösteren bir kutup” şeklindedir. Bu kategorideki mücadele metaforuna yönelik 2 katılımcı ifadesinin olduğu görülürken diğer metaforlara ilişkin bir katılımcı ifadesi olduğu görülmüştür. Beden eğitimi öğretmenlerinin geliştirdikleri metaforlardan çoğunlukla bu dersi öğrenciyi çeşitli yönlerden geliştiren, yol gösteren ve yeteneklerin ortaya çıkmasını sağlayan bir ders olarak algıladıkları söylenebilir. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden Eğitimi ve spor dersi, mücadele rekabet gibidir. Çünkü; eğer mücadele ederseniz rekabet sizi ısırabilir ama hiçbir şey yapmazsanız o sizi yutar.” (K64).

“Beden Eğitimi ve spor dersi model oluşturma gibidir. Çünkü; öğrenci daha önce izlemiş olduğu ya da hayranlık duyduğu bir spor karakterinin söz, hareket vb. özelliklerini kendine model alır. Zamanla o kişinin karakter özelliklerini kendine yansıtır.”(K41).

“Beden Eğitimi ve spor dersi yol gösteren bir kutup gibidir. Çünkü; öğrencilerin kendi yeteneklerini fark etmesini sağlam gelecek kaygısı olan öğrencilere yol göstermek belki de hayatı boyunca yapacağı mesleği seçmesine yardımcı olacaktır.”(K49).

“Yaşam Kaynağı ve Amacı” kategorisinde ise 7 katılımcı tarafından geliştirilen 5 metafor bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla; “cansuyu”, “dalış sonrası alınan ilk nefes”, “hayat”, “hayatın anlamı”, “yaşam modülü” şeklindedir. Beden eğitimi öğretmenlerinden üçü beden eğitimi ve spor dersini hayat gibi görmektedir. Diğer metaforlarla ilgili ise görüş bildiren katılımcı sayıları birdir. Beden eğitimi öğretmenlerinden bazılarının bu dersi cansuyu gibi, dalış sonrası alınan ilk nefes gibi yaşamın olmazsa olmazı şeklinde gördüğü söylenebilir. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden Eğitimi ve spor dersi, hayat gibidir. Çünkü; hayatın anlamını aramak için yardımcı görevi üstlenir.” (K63).

“Beden Eğitimi ve spor dersi, insanın yaşam modülü gibidir. Çünkü; gelişim, psikolojik, sosyolojik, bedensel ve açısından geliştirmesine fayda sağlar.” (K61).

“Beden Eğitimi ve spor dersi, dalış sonrası alınan ilk nefes gibidir. Çünkü; Modern dünyanın olumsuz etiklerinden sonra; Beden eğitimi ve spor dersi ilkel benliğimizi tatmin eden tek ders konumundadır.” (K55).

“Sağlık ve iyi oluş ifadesi” kategorisinde ise 4 beden eğitimi öğretmeni tarafından geliştirilmiş 4 metafor bulunmaktadır. Bu kategorideki başlıca metaforlar sırasıyla “beyin”, “ilaç”, “sağlıklı yaşam”, “terapi” şeklindedir. Her metaforla ilgili bir karılımcı görüşü elde edilmiştir. Elde edilen metaforlara göre bazı beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor dersini ilaç ve teapiyle ilişkilendirerek öğrenciye iyi gelen yönüne vurgu yaptıkları görülmüştür. Beden eğitimi öğretmenlerinden birisi ise bu dersi doğrudan sağlıklı yaşamla ilişkilendirmiştir. Dolayısıyla katılımcı görüşlerinden beden eğitimi ve spor dersinin öğrencilerin daha iyi ve sağlıklı yaşamalarında etkili olduğu söylenebilir. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden Eğitimi ve spor dersi terapi gibidir. Çünkü, öğrenciler ders sırasında stres atarak fiziki ve ruhsal olarak kendilerini ders anında rahatlamış hissederler.”(K40).

“Beden Eğitimi ve spor dersi, İlaç gibidir. Çünkü; Öğrencinin beden ve ruhen rahatlamasını sağlar. Ayrıca derste yapılan fiziksel etkinlikler öğrencinin daha sağlıklı ve zinde olmasını sağlar.” (K51).

“Beden Eğitimi ve spor dersi, sağlıklı yaşam gibidir. Çünkü, spor düzenli yapıldığı takdirde kişinin yaşam süresinin daha kaliteli geçirirler.” (K69).

“Eğlence ve Rahatlık İfadesi” kategorisinde ise 3 beden eğitimi öğretmeni tarafından geliştirilen 2 metafor bulunmaktadır. Bunlar; “eğlence” ve “hayat karmaşasından kurtuluş” şeklindedir. Beden eğitimi öğretmenlerinden bazılarının bu dersi eğlenceli bulduğu, hayatın karmaşasından kurtulmayı sağlayarak öğrencinin nefes almasını ve rahatlamasını sağlayacak alan açtığı söylenebilir. Nitekim diğer derslere nazaran beden eğitimi ve spor dersinde yapılan aktivitelerin öğrencileri teorik derslerin getirdiği mental yorgunluktan sıyırdığı düşünülmektedir. Aşağıda katılımcı görüşlerinden kesitler sunulmuştur:

“Beden Eğitimi ve spor dersi eğlence gibidir. Çünkü; eğleniyorum.” (K5).

“Beden Eğitimi ve spor dersi, hayat karmaşasından kurtuluş gibidir. Çünkü; aslında hayatın bütün yorgunluklarından kurtulup, az da nefes aldığımız psikolojik, fiziksel gelişimimizi destek verdiği eğlence ile birlikte bir şeyler öğreten daha sağlıklı daha iyi bir psikolojiye sahip bireylerin yetiştiği hayatın karmaşasından kurtulduğumuz bir derstir.” (K65).

“Enerji ve Hareket İfadesi” kategorisinde de 3 beden eğitimi öğretmeni tarafından geliştirilen 2 metafor bulunmaktadır. Beden eğitimi öğretmenlerinden ikisi “enerji” metaforu geliştirirken biri ise “spor yapmak” metaforunu geliştirmiştir. Katılımcı görüşlerinden öğrencilerin beden eğitimi dersinde yapılan aktivitelerle enerji kazandığı ve sağlık için gerekli olan spor yapmanın bu dersle aşılandığı söylenebilir. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden Eğitimi ve spor dersi, enerji gibidir. Çünkü; spor yaptıktan sonra sonsuz bir enerji yükleniyor bedenime.” (K68).

“Beden Eğitimi ve spor dersi spor yapmak gibidir. Çünkü; sağlığımız için zinde kalmamız için sağlıklı bir yaşam stilimiz olsun becerimizin ortaya çıkması da gelişebilmesi için spor yapmak gerekmektedir.” (K70).

“Bütünleştirici” kategorisinde ise 2 beden eğitimi öğretmeni tarafından geliştirilen 2 metafor bulunmaktadır. Beden eğitimi öğretmenlerinden birisi “kardeşlik” birisi de “sosyal tarz” metaforunu geliştirmiştir. Katılımcı yanıtlarına göre beden eğitimi ve spor dersi öğrenciler arasındaki saygı ve sevgi bağını güçlendirerek iletişimlerini artırmakta, bir kardeşlik ortamı yaratmaktadır. Ayrıca öğrenciler arası paylaşımı artırarak sosyalleşmelerine katkı sağlamaktadır. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden Eğitimi ve spor dersi kardeşlik gibidir. Çünkü; spor insanları birbirine bağlayan saygıyı sevgiyi öğretir. İletişimi artırır yardımlaşmayı öğretir öğrenciler arasındaki dostluğu pekiştirir.” (K50).

“Beden Eğitimi ve spor dersi sağlık ve sosyal tarzdır gibidir. Çünkü; paylaştıkça çoğalan çoğaldıkça güzel olan hayatın en güzelidir.” (K17).

“Doğa ifadesi” kategorisinde ise bir beden eğitimi öğretmeni tarafından

geliştirilmiş bir metafor bulunmaktadır. Beden eğitimi öğretmeni tarafından beden eğitimi ve spor dersi güneşin doğuşuyla özdeşleştirilmiştir. Katılımcı yanıtında güneşin doğması gibi bu dersin hayatın vazgeçilmez bir parçası olduğuna ve insanların hayatını aydınlattığına vurgu yapılmıştır. Aşağıda katılımcı görüşüne yer verilmiştir:

“Beden Eğitimi ve spor dersi güneş doğması gibidir. Çünkü spor bir insanın hayatına gün doğumu gibi girerse hayatı vazgeçilmez bir parçası gibi hayatımızda kalır. Spor insan hayatını güneş gibi aydınlatır etrafa ışık saçarak çeşitli yapıda insanları tanıma fırsatı tanır. İnsanın zihinsel bedensel olarak aktif yaşamasına yardımcı olur.” (K14).

Aşağıda diğer branşlardan öğretmenler tarafından beden eğitimi ve spor dersi için geliştirilen metaforlar ve kategorilerine dair tablo sunulmuştur:

Çizelge 4.1. Diğer Branş Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar

Kategoriler	Metafor Adları	Metafor Sayısı	f
Sağlık ve İyi Oluş İfadesi	sağlıklı yaşam (2), ilaç (2), terapi (1), sağlık ve huzur (1), sağlık ve sevgi (1), sağlık (1), iyilik (1), çevik ve atik sportif vücut (1), vücudun bir uzvu (1)	9	11
Doğa ve Özgürlük İfadesi	güneş (1), gökyüzü (1), doğa ve kendinle baş başa kalma (1), uçabilmek (1), okulun ağaçlarla ve çiçeklerle dolu arka bahçesi (1)	5	5
Yaşam Kaynağı ve Amacı	hayat (1), temel ihtiyaç (2), oksijen (1), yaşam felsefesi (1)	4	5
Enerji ve Hareket İfadesi	hayatımızın hareketlisi (1), maceralı bir yolculuk (1), doğada yapılan yürüyüş (1), fiziksel aktivite (1)	4	4
Eğitim ve Gelişim İfadesi	lokomotif (1), disiplin (1), orkestrayı yönetmek (1), sahne (1), bütünleştirici (1)	5	5
Eğlence ve Rahatlık İfadesi	eğlence (1), rahatlık (2)	2	3

Beden eğitimi dışında farklı branşlardan 33 öğretmen tarafından geliştirilmiş 29 metafor elde edilmiştir. Elde edilen metaforlar “Sağlık ve İyi Oluş İfadesi”, “Doğa ve Özgürlük İfadesi”, “Yaşam Kaynağı ve Amacı”, “Enerji ve Hareket İfadesi”, “Eğitim ve Gelişim İfadesi”, “Eğlence ve Rahatlık İfadesi”, kategorileri altında toplanmıştır. “Sağlık ve İyi Oluş İfadesi” kategorisinde diğer branşlardan 11 öğretmen tarafından geliştirilen 9 metafora ulaşılmıştır. Bu kategori altında elde edilen metaforlar “sağlıklı yaşam”, “ilaç”, “terapi”, “sağlık ve huzur”, “sağlık ve sevgi”, “sağlık”, “iyilik”, “çevik ve atik sportif vücut”, “vücudun bir uzvu” şeklindedir. Farklı branşlardan öğretmenlerden beden eğitimi ve spor dersini sağlık ve iyi oluş ifadesi olarak algılayanların daha fazla sayıda olduğu görülmüştür. Katılımcı görüşlerinden beden eğitimi ve spor dersinin sağlıklı yaşama katkı sağladığı, bedensel ve ruhsal açıdan ilaç gibi geldiği söylenebilir. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden Eğitimi ve spor dersi sağlıklı yaşam gibidir. Çünkü; spor yapan öğrenciler daha zinde ve sağlıklı olduğu için bu durum ders başarısına da yansır.”(K37).

“Beden Eğitimi ve spor dersi beden ve ruh için ilaç gibidir. Çünkü; beden eğitimi dersi hem fiziksel olarak hem de ruhsal olarak bedenimizin rahatlaması olaylara pozitif bakmamız açısından çok önemlidir. Özellikle gelişim çağındaki gençler için okulun, derslerin yaratmış olduğu stresi atmak için bulunmaz bir nimettir. Bu yüzden beden eğitimi dersi öğrencilerimiz için ilaç gibidir her derde deva olan.”(K31).

“Beden Eğitimi ve spor dersi çevik, atik sportif vücut gibidir. Çünkü beden eğitimi dersi, insanın vücudunu, yeteneklerini tanıdığı, dolayısıyla özgüvenini arttığı bir derstir. Özgüvenli insan başta kendisine sonra topluma faydalı insan demek. Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur.” (K66).

“Doğa ve Özgürlük İfadesi” kategorisinde ise 5 katılımcı tarafından geliştirilen 5 metafor bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla; “güneş”, “gökyüzü”, “doğa ve kendinle baş başa kalma”, “uçabilmek”, “okulun ağaçlarla ve çiçeklerle dolu arka bahçesi” şeklindedir. Bu kategorideki tüm metaforlara ilişkin 1 katılımcı ifadesi olduğu görülmüştür. Başka branşlardan öğretmenler tarafından doğadaki varlıklara özgü birtakım özelliklerin beden eğitimi ve spor dersiyle özdeşleştirildiği söylenebilir. Örneğin güneşin sıcaklığı, kuşlar gibi özgür ve hudutsuzca uçabilmek bunlardan bazılarıdır. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden Eğitimi ve spor dersi güneş gibidir. Çünkü; bu ders içimizi ısıtan, kanlarımızı kaynatan ve enerjimizi yükselten bir güneş gibidir.” (K32).

“Beden Eğitimi ve spor dersi gökyüzü gibidir. Çünkü; insanın hayatla olan bağlantısıdır.”(K28).

“Beden Eğitimi ve spor dersi uçabilmek gibidir. Çünkü; uçmak, hayalimizde “özgür olma” ile özdeşleşmiştir. Sınırların olmaması, bağımsızlaşma gibi kavramlara gider. Beden eğitim dersi de bana göre uçabilmek gibidir işte. Benden hareketleri yani vücut dili, bir insan hakkında ip uçları verebilir. Duyguları baskılanmamışı insanların beden dili daha rahattır. Kendimden yola çıkarak diyebilirim ki ortaokul ve lise yıllarımda katıldığım beden eğitimi derslerinde özgürleştiğimi hissederdim. Topa koştururken, yarışırken, takla atarken bedenimi ve duygularımı rahat hissediyordum. “Uçabilmek” eyleminin zihnimdeki karşılığı ile bu dersin bende yaptığı değişiklik örtüşüyordu.” (K44).

“Yaşam Kaynağı ve Amacı” kategorisinde ise 5 katılımcı tarafından geliştirilen 4 metafor bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla; “hayat”, “temel ihtiyaç”, “oksijen”, “yaşam felsefesi” şeklindedir. Diğer branş öğretmenlerinden ikisi beden eğitimi ve spor dersini temel ihtiyaç olarak görürken, bir öğretmenin oksijen gibi gerekli gördüğü, bir öğretmenin hayatla özdeşleştirdiği, bir öğretmenin de bu dersi yaşam felsefesi olarak gördüğü belirlenmiştir. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden Eğitimi ve spor dersi, okulumuzun olmazsa olmazı gibidir. Temel ihtiyaç. Çünkü, Gelişim dönemindeki öğrencilerimizin bedensel aktivitelerini yapmak için ve akran etkileşimini en güçlü kurdukları ders beden eğitimi dersidir.”(K74).

“Beden Eğitimi ve spor dersi yaşam felsefesi gibidir. Çünkü yaşamın ve beynin gerekliliğindendir.”(K15).

“Enerji ve Hareket İfadesi” kategorisinde ise diğer branş öğretmenlerinden 4’ü tarafından geliştirilen 4 metafor bulunmaktadır. Bunlar; “hayatımızın hareketlisi”, “maceralı bir yolculuk”, “doğada yapılan yürüyüş”, “fiziksel aktivite” şeklindedir. Beden eğitimi ve spor dersinin doğasına uygun şekilde diğer branşlardan bazı öğretmenlerin dersi enerji artırıcı ve hareketlilik katıcı olarak algıladıkları

söylenabilir. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden eğitimi ve spor dersi hayatımızın hareketlisi gibidir. Çünkü; günlük hayatımızda hep efor yapmamızı sağlar.” (K20).

“Beden eğitimi ve spor dersi doğada yapılan yürüyüş gibidir. Çünkü, insanı zinde tutar, yaşam alanını etkiler. Hayata bir çok pencereden farklı bakış açısı sağlar. Nasıl ki ilk başladığı gün heyecan veriyorsa beden eğitimi dersi de insana heyecan verir. Fiziksel anlamda kendini tanımlamayı sağlar.” (K43).

“Beden eğitimi ve spor dersi fiziksel aktivite gibidir. Çünkü; beden eğitimi başta spor olmak üzere, ruhsal sağlığımıza da çok iyi gelmektedir. Fiziksel gelişim yanında ruhsal gelişimi de katkıda bulunur. İnsana fiziksel ve ruhsal özgüven verir.” (K46).

“Eğitim ve Gelişim İfadesi” kategorisinde ise diğer branş öğretmenlerinden 5’i tarafından geliştirilen 5 metafor bulunmaktadır. Bu kategorideki metaforlar; “lokomotif”, “disiplin”, “orkestrayı yönetmek”, “sahne”, “bütünleştirici” şeklindedir. Katılımcı öğretmen görüşlerine göre beden eğitimi ve spor dersinin diğer derslere de fayda sağlayarak bir lokomotif gibi sürekli ileriye taşıdığı, yapılan düzenli egzersizlerle bireyi disipline ettiği, fiziksel ve psikolojik açıdan belli bir duruma getirerek gelişimine katkı sağladığı söylenebilir. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur.

“Beden eğitimi ve spor dersi lokomotif gibidir. Çünkü her şeyi birbirinden bağlayan ve herşeyle alakalı bir kavram olan lokomotif sürekli olarak ileriye taşıyan beden eğitimi dersi de bir lokomotif görevi olup bütün derslerin de mutlaka bağlantısı olan bir kavramdır.” (K25).

“Beden eğitimi ve spor dersi disiplin gibidir. Çünkü insanın fiziksel ve psikolojik yönden belirli bir duruma getirir.” (K9).

“Beden eğitimi ve spor dersi bütünleştirici bir ders gibidir. Çünkü öğrencilerin bedensel zihinsel ve sosyal gelişimlerini destekleyen bir derstir. Ayrıca kişinin sağlıklı hayat becerileri, öz denetim zayıf ve güçlü taraflarını keşfetme sosyal beceriler kinestetik zeka, rekabet gibi farklı yöneliyordu geliştirmesine yardımcı bir derstir.” (K29).

“Eğlence ve Rahatlık İfadesi” kategorisinde ise diğer branşlardan 3 katılımcı öğretmen tarafından geliştirilen 2 metafor bulunmaktadır. İki öğretmen tarafından rahatlık metaforu geliştirilirken bir öğretmen tarafından eğlence metaforu geliştirilmiştir. Bazı katılımcıların beden eğitimi ve sporu eğlendirici ve rahatlatıcı bir ders olarak gördükleri söylenebilir. Aşağıda katılımcı görüşlerinden kesitler sunulmuştur:

“Beden eğitimi ve spor dersi rahatlık gibidir. Çünkü; her sabah yeni bir kombin yapma problemi yaşamayabilirim. Genel olarak olaya rahatlık açısından bakıyorum.” (K16).

“Beden eğitimi ve spor dersi eğlenceli gibidir. Çünkü hayatı daha enerjik ve düzenli hale getiriyor.” (K19).

Aşağıdaki tabloda ise okul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin geliştirdikleri metaforların kategorileri verilmiştir.

Çizelge 4.2. Yöneticilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar

Kategoriler	Metafor Adları	Metafor Sayısı	f
Eğitim ve Gelişim İfadesi	disiplin (3), bedensel rehber (1)	2	4
Sağlık ifadesi	terapi (2), ilaç (1), doktor (1),	3	4
Yaşam ve Yaşam Kaynağı İfadesi	hava ve su (1), hayatın kendisi (1), hediye (1)	3	3
Enerji ve Hareket İfadesi	aktivite (1)	1	1

Araştırmaya katılım gösteren yöneticilerin beden eğitimi ve spor dersiyle ilgili geliştirdikleri metaforlar “eğitim ve gelişim ifadesi”, “sağlık ifadesi”, “yaşam ve yaşam kaynağı ifadesi”, “enerji ve hareket ifadesi” olmak üzere 4 kategoride toplanmıştır.

“Eğitim ve Gelişim İfadesi” kategorisinde 4 yönetici tarafından geliştirilen 2 metafor bulunmaktadır. Bunlar “disiplin” ve “bedensel rehber”dir. Bu kategorideki

metaforik ifadelerin yöneticilerin eğitimci ve idareci kimliğinin bir yansıması olduğu söylenebilir. Aşağıda yönetici görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden eğitimi ve spor dersi disiplin gibidir. Çünkü; spor ile deşarj olan öğrencinin davranış problemi ortadan kalkar. Okul kurallarına daha uyumlu hale gelir.” (K38).

“Beden eğitimi ve spor dersi bedensel rehber gibidir. Çünkü; vücudumuzu tanımaya onu nasıl geliştireceğimize yardımcı olur. Gelişen vücut zihinsel olarak iyi hissettirir. Güne zinde uyandırır. Mental olarak sağlıklılık gerektirir.”(K71).

“Sağlık ifadesi” kategorisinde ise 4 yönetici tarafından geliştirilen 3 metafor bulunmaktadır. Bunlar “terapi”, “ilaç” ve “doktor”dur. “Terapi” metaforuna ilişkin 2 katılımcı görüşü, “ilaç” ve “doktor” metaforlarına ilişkin ise birer katılımcı görüşü bulunmaktadır. Okul yöneticilerinin bir kısmının beden eğitimi ve spor dersinin sağlıkla ilgili olarak iyileştirici algıya sahip oldukları söylenebilir. Aşağıda yönetici görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden eğitimi ve spor dersi, terapi gibidir. Çünkü; Fiziksel aktiviteler bedene ve ruha iyi gelir negatif duygu ve düşüncelerden arındırır ve yenilenme sağlar.” (K53).

“Beden eğitimi ve spor dersi, ilaç gibidir. Çünkü; öğrencinin beden ve ruhen rahatlamasını sağlar. Ayrıca derste yapılan fiziksel etkinlikler öğrencinin daha sağlıklı ve zinde olmasını sağlar.” (K51).

“Beden eğitimi ve spor dersi doktor gibidir. Çünkü; insan bedeni hareket etme kabiliyeti ve sağlıklı ilişkisi ile güçlenir. Beden eğitimi insan bedeninin formal olarak hareket kabiliyeti kazandığı en önemli derstir.” (K35).

“Yaşam ve Yaşam Kaynağı İfadesi” kategorisinde 3 yönetici tarafından geliştirilen 3 metafor bulunmaktadır. Bunlar “hava ve su”, “hayatın kendisi” ve “hediye”dir. Her metaforla ilgili bir katılımcı görüşü bulunmaktadır. Bu kategorideki yöneticilerin beden eğitimi ve spor dersini yaşamın kendisi olarak algıladığı, hava ve su gibi yaşam kaynağı olarak, hayatımızın olmazsa olmazı, yaşamın en güzel hediyesi şeklinde gördüğü söylenebilir. Aşağıda yönetici görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden eğitimi ve spor dersi günümüz insanı için hava ve su gibidir. Çünkü; çok katlı binalarda oturup toprakla buluşamayan hareketsiz hantal kişiler için sosyalleşme, toprakla bütünleşme, insanlarla iletişime geçme aracıdır. 1 saatliğine de olsa teknolojiyi unutma, kendini rehabilite etme aracıdır.”

“Beden eğitimi ve spor dersi, hayatın kendisi gibidir. Çünkü; hayatın vazgeçilmezidir.” (K52).

“Beden eğitimi ve spor dersi hediye gibidir. Çünkü; gönlümüzde bu dersin başka bir anlamı vardır. Bize hayatın verdiği güzel bir hediye gibidir. Çünkü derslerden biridir ama ders gibi de değildir. Severiz, eğleniriz ve öğreniriz. İyi ki varsın Beden eğitimi.” (K24).

“Enerji ve Hareket İfadesi” kategorisinde ise bir yönetici tarafından geliştirilen bir metafor bulunmaktadır. Bu kapsamda yalnızca “aktivite” metaforu yer almaktadır. Aşağıda bu metafora ilişkin katılımcı görüşü sunulmuştur:

“Beden Eğitimi ve spor dersi aktivite gibidir. Çünkü; öğrenciler derslerin yorgunluğunu atmak ve enerji harcarken zihinlerini dinginleştirmek için beden eğitimine ihtiyaç duyarlar.” (K56).

Genel olarak öğretmen ve yöneticilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin geliştirdikleri metaforlara bakıldığında tüm ifadelerin olumlu olduğu görülmüştür. Derse ilişkin olumsuz bir metafora rastlanmamıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin geliştirdikleri metaforlarda eğitim ve gelişim ifadeleri ön plana çıkarken farklı branşlardaki öğretmenlerin geliştirdikleri metaforlarda sağlık ve iyi oluş ifadeleri ön plana çıkmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin metaforlarında sağlık ve iyi oluş ifadeleri üçüncü sırada yer almıştır. Diğer branşlardaki öğretmenlerin geliştirdikleri metaforlarda ise eğitim ve gelişim ifadeleri beşinci sırada yer almıştır. Yöneticiler tarafından geliştirilen metaforlarda da beden eğitimi öğretmenleriyle benzer şekilde eğitim ve gelişim ifadeleri ön plana çıkmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine dair metaforik algılarının nedenlerine ilişkin kategoriler ise aşağıda gösterilmiştir.

Çizelge 4.3. Katılımcıların Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Metaforik Algılarının Nedenleri

Kategoriler	Kodlar	Metafor Sayısı	f
Sağlıklı yaşam ve iyi hissettirmesi	Sağlıklı yaşam ve bireyler (6), zindelik (5), olumlu düşünme ve stresle başa çıkma (3), kaliteli yaşam (1), sağlıklı beden ve psikoloji (2), olumlu etki (2), hareket kabiliyeti (1), uyum ve denge (1), fiziksel ve zihinsel gelişim (1), kas gelişimi (1)	10	23
Başarı getirmesi ve geliştirmesi	Bütünsel gelişim (4), fiziksel ve psikolojik gelişim (2), psikomotor gelişim (1), bedensel ve zihinsel gelişim (1), başarı sağlama (1), ileriye taşıma (1), yetenek keşfetme (1), kendini tanıma (1)	8	12
Rahatlatıcı olması	Stresten uzaklaşma (5), rahatlatma (4), zihni dinginleştirme (1)	3	10
Sosyalleştirici olması	sosyalleşme (2), akran etkileşimi (1), iletişim ve yardımlaşma (1), dünyaya açılım (1), paylaşıtkça çoğalma (1)	5	6
Hayatın vazgeçilmezi ve hayatın kendisi gibi olması	Gerekliklik (2), güneş doğması (1), hayatla bağlantı (1), hayatın vazgeçilmezi (1), öğrenirken üzültüp sevinme (1)	5	6
Enerji kazandırması ve hareket sağlaması	Enerji yükseltme (2), enerjik ve düzenli hayat (2), efor sarfetme (1)	3	5
Disipline etmesi	Okul kurallarına uyum (2), disiplinli hayat (1)	2	3
Eğlendirici olması	Eğlenme (1), etkinliklerle eğlenme (1), öğrenirken eğlenme (1)	3	3
Özgürleştirilmesi ve huzur vermesi	Huzur (2), özgür olma (1)	2	3
Model oluşturmaları ve yol gösterici olması	Model olma (1), yol gösterme (1)	2	2
Mücadele ettirmesi	Mücadele (1)	1	1
Özgüven sağlaması	özgüven (1)	1	1

Katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine ilişkin metaforik algılarının nedenine dair “sağlıklı yaşam ve iyi hissettirmesi”, “başarı getirmesi ve geliştirmesi”, “rahatlatıcı olması”, “sosyalleştirici olması”, “hayatın vazgeçilmezi ve hayatın kendisi gibi olması”, “enerji kazandırması ve hareket sağlaması”, “disipline etmesi”, “eğlendirici olması”, “özgürleştirilmesi ve huzur vermesi”, “model oluşturmaları ve yol gösterici olması”, “mücadele ettirmesi”, “özgüven sağlaması” olmak üzere toplam 12 kategori elde edilmiştir. Bu kategorilere ilişkin elde edilen metafor sayısı ise 45’tir.

Katılımcıların en fazla görüş bildirdiği kategorilerin başında sağlıklı yaşam ve iyi hissetmek gelmektedir. Katılımcılardan 23’ünün metaforik algılarının nedenini sağlıklı yaşam ve iyi hissetmek oluşturmaktadır. Bu kategoride “sağlıklı yaşam ve bireyler”, “zindelik”, “olumlu düşünme ve stresle başa çıkma”, “kaliteli yaşam”,

“sağlıklı beden ve psikoloji”, “olumlu etki”, “hareket kabiliyeti”, “uyum ve denge”, “fiziksel ve zihinsel gelişim”, “kas gelişimi” olmak üzere 10 metafor elde edilmiştir. Bazı katılımcı görüşlerine göre beden eğitimi ve spor dersinin insana sağlıklı bir yaşam sunduğu, beden eğitimi ve spor dersinde yapılan hareketlerin olumlu düşünmeyi ve stresle başa çıkmayı sağladığı, iyi hissetmek ve mutlu olmaya aracı olduğu, bedene ve ruha iyi geldiği anlaşılmıştır. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden eğitimi ve spor dersi sağlık ve huzur gibidir. Çünkü insana sağlıklı bir yaşam sunar.” (K1).

“Beden eğitimi ve spor dersi iyilik gibidir. Çünkü; Beden eğitim ve spor dersinde yapılan hareketlerle olumlu düşünebilme ve stresle başa çıkabilmeyi sağlar. Aynı yapılan iyilikler gibi kendini iyi hissetmeyi ve mutlu olmanı sağlar.” (K30).

“Beden eğitimi ve spor dersi, terapi gibidir. Çünkü; Fiziksel aktiviteler bedene ve ruha iyi gelir negatif duygu ve düşüncelerden arındırır ve yenilenme sağlar.” (K53).

Araştırmada katılımcılardan 12’sinin ise beden eğitimi ve spor dersine dair metaforik algılarının nedenini bu dersin başarı getirmesi ve geliştirmesi yönünde belirtmişlerdir. Bu kategoride “bütünsel gelişim”, “fiziksel ve psikolojik gelişim”, “psikomotor gelişim”, “bedensel ve zihinsel gelişim”, “başarı sağlama”, “ileriye taşıma”, “yetenek keşfetme” , “kendini tanıma” olmak üzere 8 metafor elde edilmiştir. Katılımcı görüşlerine göre beden eğitimi ve spor dersinin sağlıklı beraber başarıyı getirdiği, farklı yeteneklere sahip öğrencilerin gerçekleştirilen etkinliklerle keşfedilmesine yardımcı olduğu, psikolojik, sosyal ve fiziksel açıdan gelişime yararlı olarak öğrencileri ileriye taşıdığı anlaşılmıştır. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden Eğitimi ve spor dersi istikrar ve başarı gibidir. Çünkü sağlığını barışık olmak başarıyı getirir.” (K8).

“Beden Eğitimi ve spor dersi yetenek taraması gibidir. Çünkü ders sırasında öğrenciler arasında farklı yeteneklere sahip öğrencileri tarayıp bularak onlara uygun branşlarda lisans sahibi olacak etkinliklere yönlendirmeler yaparak öğrencinin gelecekte bir kimlik sahibi olmasına yardımcı olmaktadır.” (K39).

“Beden eğitimi ve spor dersi, insanın yaşam modülü gibidir. Çünkü; gelişim, psikolojik, sosyolojik, bedensel ve açısından geliştirmesine fayda sağlar.” (K61).

Araştırmada 10 katılımcı ise metaforik algılarının nedenini bu dersin rahatlatıcı olması yönünde belirtmiştir. Bu kategoride “stresten uzaklaşma”, “rahatlama”, “zihni dinginleştirme” olmak üzere 3 metafor elde edilmiştir. Katılımcı görüşlerine göre beden eğitimi ve spor dersinin öğrencilerin stres atarak, zihinlerini dinginleştirdiği, fiziksel ve ruhsal olarak rahatlamasını sağladığı anlaşılmıştır. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden eğitimi ve spor dersi terapi gibidir. Çünkü, öğrenciler ders sırasında stres atarak fiziki ve ruhsal olarak kendilerini ders anında rahatlamış hissederek.” (K40).

“Beden eğitimi ve spor dersi terapi gibidir. Çünkü, öğrenciler bir hafta boyunca süren sıkı eğitsel süreçte, ders başarısını arttırmak için sürekli sınıf ortamında ders işlemektedirler. Fakat beden eğitim dersinde bahçede işlenmesi ve okul kılık kıyafetinin yerine spor elbiselerini giymeleri kendilerini rahatlatmış olduğunu düşünmekteyim.” (K47).

“Beden eğitimi ve spor dersi; rahatlamak gibidir. Çünkü; türlü meselelerin arasında sıkışıp kalmış olan vücuttaki tüm kasların rahatlamasını sağlar. Buna beyin kasları bile dahil.” (K54).

Araştırmada 6 katılımcının ise beden eğitimi ve spor dersine ilişkin metaforik algılarının nedeninde dersin sosyalleştirici olması ön plana çıkmıştır. Bu kategoride “sosyalleşme”, “akran etkileşimi”, “iletişim ve yardımlaşma”, “dünyaya açılım”, “paylaştıkça çoğalma” olmak üzere 5 metafor elde edilmiştir. Katılımcı görüşlerinden beden eğitimi ve spor dersinin öğrenciler arasında iletişimi artırarak saygıyı, sevgiyi ve yardımlaşmayı artırdığı, öğrencilerin sosyalleşmesini sağladığı anlaşılmıştır. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden eğitimi ve spor dersi kardeşlik gibidir. Çünkü; spor insanları birbirine bağlayan saygıyı sevgiyi öğretir. İletişimi artırır yardımlaşmayı öğretir öğrenciler arasındaki dostluğu pekiştirir.” (K50).

“Beden eğitimi ve spor dersi, hayatın kendisi gibidir. Çünkü; beden eğitimi ve spor dersi öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayan önemli amaçlardan biridir.” (K75).

Araştırmada katılımcıların 6'sı ise beden eğitimi ve spor dersine dair metaforik algılarının nedeninde bu dersin hayatın vazgeçilmezi ve hayatın kendisi gibi olmasını göstermiştir. Bu kategoride “gereklilik”, “güneş doğması”, “hayatla bağlantı”, “hayatın vazgeçilmezi”, “öğrenirken üzülp sevinme” olmak üzere 5 kategori elde edilmiştir. Katılımcıların görüşlerine göre beden eğitimi ve spor dersi hayatın vazgeçilmez bir parçası, insanın hayatla olan bağlantısıdır. İnsanın hayatını aydınlatarak zihinsel ve fiziksel olarak aktif bir şekilde yaşamasına katkı sağlamaktadır. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden eğitimi ve spor dersi güneş doğması gibidir. Çünkü spor bir insanın hayatına gün doğumu gibi girerse hayatı vazgeçilmez bir parçası gibi hayatımızda kalır. Spor insan hayatını güneş gibi aydınlatır etrafa ışık saçarak çeşitli yapıda insanları tanıma fırsatı sunar. İnsanın zihinsel bedensel olarak aktif yaşamasına yardımcı olur.” (K14).

“Beden eğitimi ve spor dersi hayat gibidir. Çünkü eğlenirken öğrenmeyi, öğrenirken üzülp sevinmeyi yaşatır.” (K18).

“Beden eğitimi ve spor dersi gökyüzü gibidir. Çünkü; insanın hayatla olan bağlantısıdır.” (K28).

“Beden eğitimi ve spor dersi, hayatın kendisi gibidir. Çünkü hayatın vazgeçilmezidir.” (K58).

Katılımcılardan 5'i ise beden eğitimi ve spor dersine dair metaforik algılarının nedenini bu dersin enerji kazandırması ve hareket sağlaması olduğu yönünde belirtmişlerdir. bu kategoride “enerji yükseltme”, “enerjik ve düzenli hayat”, “efor sarfetme” olmak üzere 3 metafor elde edilmiştir. Katılımcı görüşlerine göre beden eğitimi ve spor dersi çeşitli aktivitelerle gün içerisinde azalan enerjiyi yeniden toplamaya yardımcı olmaktadır. Öğrencilerin derste öğrendikleri aktiviteler daha enerjik olmalarını sağlarken hayatlarının da daha düzenli olmasını sağlamaktadır. Ayrıca beden eğitimi ve spor dersi öğrencilere geniş alanlarda ders yapma imkanı sunmakta ve öğrencilerin enerjisini yükseltmektedir. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden Eğitimi ve spor dersi enerjiyi kazanmak gibidir. Çünkü, kaybolan enerjinin beden eğitimi ve spor dersinde tekrar aktiveler ile kazanılmasına daha dinç

enerjik bir gün yaşamaya neden olur. Zor ve stresli geçen okul masasından çocuklara geniş bir alanda gelişim sağlamaktır.” (K12).

“Beden eğitimi ve spor dersi hayatımızın hareketlisi gibidir. Çünkü günlük hayatımızda hep efor yapmamızı sağlar.” (K20).

“Beden eğitimi ve spor dersi güneş gibidir. Çünkü bu ders içimizi ısıtan, kanlarımızı kaynatan ve enerjimizi yükselten bir güneş gibidir.” (K32).

Katılımcılardan 3’ü ise beden eğitimi ve spor dersine dair metaforik algılarının nedeninde dersin disipline edici olmasını belirtmişlerdir. Bu kategoride “okul kurallarına uyum” ve “disiplinli hayat” olmak üzere 2 metafor elde edilmiştir. Katılımcı görüşlerine göre beden eğitimi ve spor dersinde öğrencilere kazandırılan düzenli egzersiz alışkanlıkları, onları yaşamda disipline etmekte ve kurallara uyumlarını kolaylaştırmaktadır. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden eğitimi ve spor dersi disiplin gibidir. Beden ve spor dersi bir nizami eğitimidir. Gerek fiziksel gerek duygusal gerek sağlıklı yaşam açısından faydalıdır. Disiplinin olmadığı yerde sonuç ve başarı yoktur. Bedendeki disiplin hayata da yansımaktadır. Bir ısınma hareketi bile bir şekil ve nizam içerisindedir.” (K23).

“Beden eğitimi ve spor dersi disiplin gibidir. Çünkü spor ve egzersiz yapan bireyin (öğrencinin) hayat karşı disiplinini ve özverisi artar. Okul kurallarına uyumunu kolaylaştırır.” (K36).

“Beden eğitimi ve spor dersi disiplin gibidir. Çünkü; spor ile deşarj olan öğrencinin davranış problemi ortadan kalkar. Okul kurallarına daha uyumlu hale gelir.” (K38).

Katılımcılardan 3’ü ise beden eğitimi ve spor dersine dair metaforik algılarının nedeninde bu dersin eğlendirici olmasını belirtmişlerdir. Bu kategoride “eğlenme”, “etkinliklerle eğlenme”, “öğrenirken eğlenme” olmak üzere 3 kategori elde edilmiştir. Katılımcı görüşlerine göre beden eğitimi ve spor dersinde gerçekleştirilen etkinlikler eğlenceli vakit geçirilmesini sağlamaktadır. Böylece öğrenciler öğrenirken eğlenmektedir. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden eğitimi ve spor dersi sağlıktır, eğlence gibidir. Çünkü etkinliklerden dolayı eğlendirir.” (K2).

“Beden eğitimi ve spor dersi eğlence gibidir. Çünkü eğleniyorum.” (K5).

Katılımcılardan 3’ü ise beden eğitimi ve spor dersine dair metaforik algılarının nedeninde bu dersin özgürleştirici ve huzur vermesini belirtmişlerdir. Bu kategoride “huzur” ve “özgür olma” olmak üzere 2 metafor elde edilmiştir. Katılımcıların görüşlerinden beden eğitimi ve spor dersinin huzur verici ve özgürleştirici bir yönü olduğu anlaşılmıştır. Beden eğitimi ve spor dersinin öğrencilerin özgürce hareket etmesini sağlayarak baskılanmışlık hissinden bağımsızlaşmalarını sağladığı vurgulanmıştır. Aşağıda katılımcı görüşlerinden bazı kesitler sunulmuştur:

“Beden eğitimi ve spor dersi sevgi-sağlık gibidir. Çünkü insana huzur verir.” (K10).

“Beden eğitimi ve spor dersi uçabilmek gibidir. Çünkü; uçmak, hayalimizde “özgür olma” ile özdeşleşmiştir. Sınırların olmaması, bağımsızlaşma gibi kavramlara gider. Beden eğitim dersi de bana göre uçabilmek gibidir işte. Benden hareketleri yani vücut dili, bir insan hakkında ip uçları verebilir. Duyguları baskılanmamış insanların beden dili daha rahattır. Kendimden yola çıkarak diyebilirim ki ortaokul ve lise yıllarımda katıldığım beden eğitimi derslerinde özgürleştiğimi hissedirdim. Topa koştururken, yarışırken, takla atarken bedenimi ve duygularımı rahat hissediyordum.” (K44).

Katılımcılardan 2’sinin beden eğitimi ve spor dersine dair metaforik algılarının nedeninde ise bu dersin model oluşturması ve yol gösterici olması belirtilmiştir. Bu kategoride “model olma” ve “yol gösterme” olmak üzere 2 metafor elde edilmiştir. Katılımcı görüşlerine göre öğrenciler sporla ilgilenerek bu alanda kendini geliştirmiş bir kişiyi model alabilir ve böylece karakter gelişimlerine katkıda bulunabilirler. Ayrıca beden eğitimi ve spor dersi öğrencilerin yeteneklerini fark etmesini sağlayarak yol gösterici bir işlev görebilir. Aşağıda katılımcıların görüşlerine yer verilmiştir:

“Beden eğitimi ve spor dersi model oluşturma gibidir. Çünkü; öğrenci daha önce izlemiş olduğu ya da hayranlık duyduğu bir spor karakterinin söz, hareket vb. özelliklerini kendine model alır. Zamanla o kişinin karakter özelliklerini kendine

yansıtır.” (K41).

“Beden eğitimi ve spor dersi yol gösteren bir kutup gibidir. Çünkü; öğrencilerin kendi yeteneklerini fark etmesini sağlam gelecek kaygısı olan öğrencilere yol göstermek belki de hayatı boyunca yapacağı mesleği seçmesine yardımcı olacaktır.” (K49).

Katılımcılardan birinin ise beden eğitimi ve spor dersine dair metaforik algısının nedeninde dersin mücadele ettirmesi ön plana çıkarken bir katılımcının görüşünde de özgüven sağlaması ön plana çıkmıştır. Bu kategorilerle ilgili olarak da “mücadele” ve “özgüven” metaforları elde edilmiştir. Katılımcı görüşlerine göre beden eğitimi ve spor dersi mücadele etmeyi öğretmektedir. Ayrıca beden eğitimi ve sporla vücudunu geliştiren bireyin özgüveninde de artış yaşanmaktadır. Aşağıda katılımcıların görüşlerine yer verilmiştir:

“Beden eğitimi ve spor dersi, mücadele rekabet gibidir. Çünkü; eğer mücadele ederseniz rekabet sizi ısırabilir ama hiçbir şey yapmazsanız o sizi yutar.” (K64).

“Beden eğitimi ve spor dersi çevik, atik sportif vücut gibidir. Çünkü; Beden eğitimi dersi, insanın vücudunu yeteneklerini tanıdığı dolayısıyla özgüvenini arttığı bir derstir. Özgüvenli insan başta kendisine sonra topluma faydalı insan demek “Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur.” (K66).

5. TARTIŞMA

6. SONUÇLAR

Bu çalışmada, ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor dersinin imajının öğretmen ve yöneticilerin geliştirdikleri metaforlar üzerinden incelenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular, beden eğitimi ve spor dersine dair metaforik algıların çok yönlülüğünü göstermiştir. Araştırmada 63 öğretmen ve 12 yönetici katılımıyla çeşitli metaforlar ve bu metaforların gerekçeleri elde edilmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre beden eğitimi öğretmenleri ve yöneticiler beden eğitimi ve spor dersine ilişkin en fazla eğitim ve gelişim ifadesi kapsamında metafor geliştirirken farklı branş öğretmenleri tarafından sağlık ve iyi oluş ifadesi kapsamında metaforlar geliştirilmiştir. Beden eğitimi öğretmenleri ve yöneticilerin metaforik algılarına göre beden eğitimi ve spor dersinin imajının en çok eğitim ve gelişimle ilişkilendirildiği söylenebilir. Dersin “eğitim ve gelişim” boyutuna dair beden eğitimi öğretmenleri tarafından geliştirilen metaforlarda beden eğitimi ve spor dersinin yol gösterici, istikrar ve başarı getiren, öğrencinin yeteneklerini fark etmesini sağlayan bir ders olduğu anlaşılmıştır. Yöneticiler tarafından geliştirilen metaforlarda ise bu dersin disipline edici ve bedensel rehberlik yapan yanı vurgulanmıştır. Diğer branş öğretmenlerinin geliştirdikleri metaforlarda ise eğitim ve gelişim ifadesi kategorisinin beşinci sırada yer aldığı belirlenmiştir. Dolayısıyla farklı branşlardan öğretmenlerin algılarında beden eğitimi ve spor dersinin eğitici ve geliştirici yönünün alt sıralarda yer aldığı söylenebilir. Diğer branş öğretmenlerinin eğitim ve gelişim kategorisinde geliştirdikleri metaforlardan ise dersin disipline edici, bir lokomotif gibi sürekli ileriye taşıyıcı ve bireyin fiziksel ve psikolojik yönlerinin bir orkestra gibi uyumlu çalışmasını sağlayıcı bir ders olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla dersin, bireylerin hayata hazırlanması ve geleceğini şekillendirmesi noktasında önemli bir rehberlik işlevi gördüğü belirtilebilir.

Araştırmada öğretmen ve yönetici algılarında yaşam kaynağı ve amacı kapsamında geliştirilen metaforlardan ise beden eğitimi ve spor dersinin öğrencilerin hayatında hava ve su gibi vazgeçilmez bir yere sahip olduğu, yaşamlarını sürdürebilmeleri için bir gereklilik olarak algılandığı söylenebilir. Bu kategoride beden eğitimi öğretmenleri, diğer branş öğretmenleri ve yöneticiler tarafından geliştirilen metaforların dersin gerekliliğine ve hayatın vazgeçilmez bir parçası olduğuna vurgu yaptığı anlaşılmıştır. Üç grupta da bu kategorideki metaforlar benzer sıralarda yer almaktadır. Beden eğitimi öğretmenleri, diğer branş öğretmenleri ve yöneticilerin beden eğitimi ve spor dersini yaşam kaynağı ve amacı olarak algılama yönünden benzediği söylenebilir.

Araştırmada sağlık ve iyi oluş kategorisi ise beden eğitimi öğretmenlerinin yanıtlarında üçüncü sırada yer alırken diğer branş öğretmenlerinin yanıtlarında birinci sırada yer almıştır. Dolayısıyla farklı branştan öğretmenlerin metaforik algılarında dersin sağlık ve iyi oluş ifadesi olarak daha fazla yer edindiği söylenebilir. Yöneticiler tarafından geliştirilen metafor kategorilerinde ise ikinci sırada yer almıştır. Eğitim ve gelişim kategorisinden sonra yönetici algılarında bu dersin sağlık yönünün öne çıktığı anlaşılmıştır.

Araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin geliştirdikleri görüşlerine bağlı olarak eğlence ve rahatlık ifadesi, enerji ve hareket ifadesi ve bütünleştirici kategorilerinde benzer sayılarda metaforlar elde edilmiştir. Eğlence ve rahatlık ifadesi kapsamında elde edilen metaforlardan dersin eğlendirici ve hayat karmaşasından kurtarıcı olduğu anlaşılmıştır. Enerji ve hareket ifadesi kapsamında ise dersin öğrencilerin enerjisini yükseltici ve spor yapmasını sağlayıcı olduğu belirlenmiştir. Bütünleştirici kategorisinden elde edilen metaforlardan ise dersin öğrenciler arasında pozitif duyguları geliştirerek bir kardeşlik ortamı oluşturduğu ve sosyalleştirerek bütünleştirdiği söylenebilir. Diğer branş öğretmenlerinin geliştirdikleri metaforlara bağlı olarak enerji ve hareket ifadesi kapsamında geliştirilen metaforlar dördüncü sırada yer almıştır. Yönetici kategorilerinde ise son sırada yer almıştır. Dolayısıyla beden eğitimi öğretmenleri ile diğer branştan öğretmenlerin algılarında beden eğitimi ve spor dersinin enerji ve hareket ifadesi olarak algılanmasının benzer düzeyde olduğu, yönetici algılarında ise son sırada olduğu anlaşılmıştır. Diğer branş öğretmenlerinin yanıtlarında ise eğlence ve rahatlık ifadesi kategorisi son sırada yer alırken yönetici metaforlarında eğlence ve rahatlık ifadesi kategorisinde bir yanıt rastlanmamıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin yanıtlarına dayalı kategorilendirme ise daha üst sıralarda yer almaktadır. Fakrklı branş öğretmenlerinin algılarında dersin eğlence ve rahatlık yönünün çok baskın olmadığı, yönetici algılarında ise hiç yer etmediği söylenebilir. Diğer branş öğretmenlerinin ve yöneticilerin geliştirdikleri metaforlarda ise bütünleştirici kategorisinde bir yanıt rastlanmamıştır. Dersin bütünleştirici, iletişimi artırarak sosyalleştirici yönünün beden eğitimi öğretmenlerinin derse dair imajında mevcut olduğu söylenebilir. Diğer taraftan beden eğitimi öğretmenlerinin metaforik algılarında doğa ifadesi kategorisinin son sırada yer aldığı belirlenirken diğer branş öğretmenlerinin algılarında “doğa ve özgürlük ifadesi” kapsamında ikinci sırada yer aldığı belirlenmiştir. Yönetici algılarında ise geliştirilen metaforlarda doğa ve özgürlük ifadesinin hiç yer almadığı tespit edilmiştir. Diğer branştan öğretmenlerin bu dersi diğer gruplara göre doğa ve özgürlük ifadesi olarak algılama eğiliminin daha

yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretmen ve yöneticilerin beden eğitimi ve spor dersine dair geliştirttikleri metaforik algıların nedenleri de geliştirilen metaforlarla bağlantılı olarak beden eğitimi ve spor dersinin sağlıklı yaşama, fiziksel ve ruhsal iyi oluşa katkı sağladığını, öğrencilerin bütünsel gelişimini ve başarısını destekleyerek psikolojik, zihinsel ve bedensel gelişimlerini desteklediğini ve yeteneklerini fark etmelerini sağladığını, öğrenciler arası iletişimi kuvvetlendirerek sosyalleşmelerini desteklediğini, öğrencilerin gelişimlerine sağladığı katkıyla özgüvenlerinde de artışa yol açtığını, derste yapılan düzenli egzersizlerle öğrencilerin yaşamını disipline etmesine katkı sağladığını, öğrencilerin streslerini atmalarına yardımcı olarak daha enerjik olmalarını sağladığını ortaya koymuştur. Genel olarak öğretmen ve yönetici görüşleri çerçevesinde araştırmada ortaöğretim kademelerinde beden eğitimi ve spor dersi imajının olumlu olduğu anlaşılmıştır. Elde edilen metaforlarda dersin iyileştirici, geliştirici, eğitici, bütünleştirici, özgürleştirici, eğlendirici ve rahatlatıcı olduğu yönünde bir imajın bulunduğu belirtilebilir.

7. ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda uygulayıcılara yönelik aşağıdaki öneriler getirilebilir:

Bu araştırma sonuçları beden eğitimi dersine dair algıları göstermesi sebebiyle program geliştirme çalışmalarında kullanılabilir. Yetkili mercilerce düzenli gerçekleştirilecek metaforik araştırmalarla derslerle ilgili çeşitli geribildirimler sağlanabilir.

Bu araştırmada ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor dersi imajına dair olumlu metaforlar elde edilmiştir. Yönetici ve öğretmen görüşlerinden dersin öğrencilerin hayatında fiziksel, bedensel, psikolojik anlamda pek çok katkısının olduğu anlaşılmıştır. Araştırmada ortaya konan bu katkılar, beden eğitimi ve spor dersi öğretmenleri için yol gösterici olabilir. Öğretmenlerin yüksek farkındalıkla derslerini işlemeleri ile öğrencilerine daha fazla yararlı olacakları düşünülmektedir.

Araştırmada beden eğitimi ve spor dersinin imajı üzerine elde edilen görüşler dersin önemini ortaya koymuştur. Bu sebeple okul yöneticileri tarafından dersin daha verimli geçmesini sağlayacak iyileştirici fiziksel düzenlemelere önem verilmesi önerilebilir.

Araştırmacılara yönelik ise şu öneriler getirilebilir:

Bu çalışmada ortaöğretim kademesinde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik metaforik algılarının anlaşılması ve belirlenmesi üzerinde durulmuştur. Öğrencilerin de metaforik algılarının incelendiği çalışmalar gerçekleştirilebilir. Böylece hem yönetici ve öğretmen hem de öğrenci tarafında derse ilişkin algılar görülebilir.

Araştırmanın sonuçları, ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmen ve yöneticilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin algılarının nasıl olduğu konusunda fikir edinilmesine yardımcı olmuştur. Farklı derslere dair yapılacak metafor araştırmalarıyla öğretim sürecinde düzenlemeler yapılabilir. Bu sayede bazı konuların gereksiz veya önemsiz olarak algılanmasının önüne geçilecektir.

Bu araştırmada sadece Şanlıurfa ilinde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin metaforik algılarına göre beden eğitimi ve spor dersinin imajı ortaya konmuştur.

Farklı bölgelerde yapılacak çalışmalarla dersin imajının bölgeler arası farklılık gösterip göstermediği araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Acet, M., Ekizoğlu, Ö., Tezcan, E., & Sarı, O. (2023). Beden eğitimi öğretmenlerine ve dersine yönelik diğer öğretmenlerin algılarının metaforik analizi. 8th International New York Academic Research Congress On Humanities And Social Sciences Proceedings Book (s. 356-365). BZT Academy Publishing House.
- Akbaba Altun, S., & Apaydın, Ç. (2013). Kız ve erkek öğretmen adaylarının "eğitim" kavramına ilişkin metaforik algıları. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 19(3), 329-354.
- Aracı, H. (1999). Okullarda beden eğitimi. Bağırhan Yayınevi.
- Aracı, H. (2001). Öğretmenler ve öğrenciler için okullarda beden eğitimi. Nobel Yayın Dağıtım.
- Arslan, M. M., & Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. Millî Eğitim, 35(171), 100-108.
- Aytekin, S. (2022). İlkokul programında yer alan beden eğitimi ve oyun dersine ilişkin öğretmen görüşleri [Doktora tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Bağcı, H. (2009). Eşlik desteğinin armoni ve solfej eğitimindeki başarı düzeyine etkisi [Doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Balcı, A. (2003). Eğitim örgütlerine yeni bakış açıları: Kuram araştırma ilişkisi II. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 33, 26-61.
- Beşkardeş, S. (2007). Üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencilerin yabancı dil (İngilizce) öğretiminde metafor sisteminin uygulanması [Yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Bozkurt, N. (2003). Üniversite giriş sınavı. Çağdaş Eğitim, 296.
- Büyükkaya, C. E. (2019). Farklı okul düzeylerindeki öğrencilerin öğretmen kavramına yönelik metaforik algıları [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Büyüköztürk, Ş., Aygün, Ö., Çakmak, E. K., & Karadeniz, Ş. (2021). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ceylan, A. (2007). Aile kavramına ilişkin metaforik algıların belirlenmesi [Yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Cirit, B. (2020). 10-14 yaş grubu öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenine karşı metaforik algı düzeyinin araştırılması [Yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Çar, B. (2022). Beden eğitimi öğretmeni ve gelecekteki öğretmenlere yönelik bir araştırma. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 17(1), 80-95.
- Dalkıran, O., & Tuncel, F. (2007). Ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi dersinin seçmeli ders olarak işlenmesinin öğrenciler gözüyle değerlendirilmesi. SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 5(1), 37-42.
- Danışman, S. A. (2015). Metaforların örgüt ve yönetim araştırmalarındaki yeri:

- Ontolojik, epistemolojik ve metodolojik kabuller ışığında bir değerlendirme. Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(9), 45-64.
- Darıcı, Z. (2014). Feridüddin-i Attar'ın Mantıku't-Tayr isimli eserinde metaforik üslub [Yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Demir, A. (2021). Ebeveynlerin beden eğitimi dersine ve öğretmenine yönelik algılarının metaforlar yoluyla incelenmesi [Yüksek lisans tezi]. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Ekici, G. (2016). Biyoloji öğretmeni adaylarının mikroskop kavramına ilişkin algılarının belirlenmesi: Bir metafor analizi çalışması. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(1), 615-636.
- Erdem, F., & Şatır, Ç. (2000). Farklı örgütlerde kültürel yapının metaforlarla analizi. VIII. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi (s. 25-27).
- Girmen, P. (2007). İlköğretim öğrencilerinin konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları [Doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Gökçen, V., & Karataş, S. (2023). Beden eğitimi ve spor dersi öğretmenlerinin eğitim yöneticiliğine ilişkin görüşleri. EDUCATIONE, 2(1), 1-27.
- Güler, B. (2017). Yaz spor okulu sporcularının antrenörlerine ilişkin metaforları [Yüksek lisans tezi]. Bartın Üniversitesi.
- Güneş, A., & Fırat, M. (2016). Açıkta ve uzaktan öğrenmede metafor analizi araştırmaları. Açık öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 2, 115-129.
- Gürbüz, O., & Gündüz, M. (2006). Eğitim fakültelerini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(2), 292-311.
- Hanin, Y., & Stambulova, N. (2002). Metaphoric description of performance states: An application of the IZOF model. Human Kinetix Journals, 16(4), 396-415.
- Harmandar, İ. (2004). Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri. Nobel Yayın Dağıtım.
- İbret, Ü., & Aydınözü, D. (2011). İlköğretim II. kademe öğrencilerinin "dünya" kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar. Kastamonu Eğitim Dergisi, 19(1), 85-102.
- İmamoğlu, F. (1992). Beden eğitimi ve sporun genel eğitim içinde yeri. Eğitim Dergisi, 1(2).
- İnal, N. A. (2009). Beden eğitimi ve spor bilimi. Nobel Yayıncılık.
- İnam, Ö. (2008). Televizyon reklamlarında metafor kullanımı [Yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Kalyoncu, R. (2012). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının "öğretmenlik" kavramına ilişkin metaforları. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Dergisi, 9(20), 471-484.

- Karaşahinoğlu, T. (2015). Ortaokullarda beden eğitimi öğretmenine ilişkin metaforik algılar [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Karatut, A. (2018). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi ile ilişkilendirdikleri görsel metaforların incelenmesi [Yüksek lisans tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Kart, M. (2016). Pedagojik formasyon öğrencileri ile eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmen kavramına ilişkin metaforik algıları [Yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Kaya, Ö. (2019). Öğretmen adaylarının egzersiz bağımlılıkları ve egzersize yönelik metaforik algıları [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Kaya, Ö., Cicicoğlu, H. İ., & Tekkurşun Demir, G. (2018). The attitudes of university students towards sports: Attitude and metaphorical perception. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 5(1), 115-133.
- Koç, M., Murathan, F., Yetiş, Ü., & Murathan, T. (2015). İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin spor kavramına ilişkin algıları. *The Journal of Academic Social Science*, 3(9), 294-303.
- Koç, U. (2020). Üniversite öğrencilerinin beden eğitimi kavramına ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 11-20.
- Kolay, T. (2023). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin uzaktan eğitim derslerine ilişkin görüşleri ile öğrencilerinin derslerine ilişkin metaforik algılarının incelenmesi [Yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Kuleli, H. (2021). Lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor öğretmenlerine ve beden eğitimi ve spor derslerine yönelik algılarının metaforik analizi [Yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Kurtipek, S., & Sönmezoğlu, U. (2018). Determination of the perceptions of sports managers about sport concept: A metaphor analysis study. *International Journal of Higher Education*, 7(4), 17-25.
- Kuru, E. (2000). Beden eğitimi ve sporda program geliştirme. Gazi Üniversitesi Basımevi.
- Kutluay, F. (2009). Ütopyalarda metafor [Yüksek lisans tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. Sage.
- Martínez Ruiz, M. Á., Ávalos Ramos, M. A., & Merma Molina, G. (2017). Inquiring sport and physical activity students' perceptions using metaphors as research tools. *Nuevas Tendencias en Educación Física, Deporte y Recreación*, (32), 119-123.
- Memişoğlu, H., & Taşkın, A. (2018). Pedagojik formasyon alan tarih öğretmeni adaylarının "tarih" kavramına ilişkin algıları: Metafor analizi. *Researcher: Social Science Studies*, 6(1), 259-273.

- Merriam, S. B. (2002). *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis*. Jossey-Bass.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Sage.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı*. MEB.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı (Ortaokul 5-8. sınıflar)*. MEB.
- Namlı, A., Temel, C., & Güllü, M. (2016). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin ürettikleri metaforlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(2), 479-496.
- Oğuz, A. (2005). Öğretmen eğitim programlarında metafor kullanma. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (s. 582-588). Pamukkale Üniversitesi.
- Orhan, R., & Yoncalık, O. (2016). Türkiye'deki ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor alışkanlıkları. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 353-376.
- Özcan, G., Mirzeoğlu, A., & Çoknaz, D. (2016). Öğrenci gözüyle beden eğitimi ve spor dersi ve öğretmeni. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 270-291.
- Özdemir, N. (2023). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları: Bir olgubilim çalışması [Yüksek lisans tezi]. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi.
- Özdemir, T. Y., & Orhan, M. (2020). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin mesleki imaj algıları ile örgütsel adanmışlık davranışları arasındaki ilişki. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 132-147.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal boyutlarıyla spor*. Bağırhan Yayınevi.
- Öztürk Karataş, E. (2021). Ortaokul öğrencilerinin ideal beden eğitimi öğretmen algılarının incelenmesi [Yüksek lisans tezi]. Beykent Üniversitesi.
- Özyalvaç, N. T. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi [Yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Priyono, B., Rozi, F., & Hanani, E. S. (2023). Senior high school students' perception of physical education teachers. *Cakrawala Pendidikan: Jurnal Ilmiah Pendidikan*, 42(2), 339-350.
- Ryskaliyev, S., Doshbekov, A., Yermakhanov, B., Baitlessova, N., Marshalkhan, A., & Khakimova, Z. (2024). Managerial competencies in physical education and sports: Metaphorical perceptions of physical culture teachers. *Ann Appl Sport Sci*, 12(1), 1-9.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 14(3), 459-496.
- Saban, A., Koçbeker, B. N., & Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen

- kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 6(2), 461-522.
- Senemoğlu, N. (1997). Gelişim öğrenme ve öğretim. Ertem Yayınları.
- Senemoğlu, N. (2005). Gelişim öğretim ve öğretim kuramdan uygulama. Gazi Yayınevi.
- Sevinç, Ö. S., & Ergenç, M. (2017). Düzce Üniversitesi'nin bazı fakültelerinde öğrenim görmekte olan lisans öğrencilerinin "spor" hakkındaki metaforları. Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(2), 106-131.
- Sofi, G. D. (2015). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitim ile ilgili algılarının metaforik değerlendirilmesi [Yüksek lisans tezi]. Kırıkkale Üniversitesi.
- Tamer, K., & Pulur, A. (2001). Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri. Ada Matbaacılık.
- Tubin, D. (2005). Fantasy, vision, and metaphor - Three tracks to teachers minds. The Qualitative Report, 10(3), 543-560.
- Uğraş, S., & Tural, V. (2021). Beden eğitimi ve spor dersi memnuniyet ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 12(2), 174-185.
- Yamaner, F. (2001). Beden eğitimi ve sporda temel ilkeler. Ekin Yayınevi.
- Yeniçeri, S. (2019). Farklı branş öğretmenlerinin beden eğitimi öğretmenlerine ve beden eğitimi ve spor dersine yönelik algılarının metaforik analizi [Yüksek lisans tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.
- Yetim, A. A., & Kalfa, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin sporla ilgili metaforik algıları ve spor etkinliği dersi. Spormetre, 17(1), 41-54.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, G. (2019). Batı dilleri ve edebiyatları anabilim dalı üniversite öğrencileri ve öğretim elemanlarının öğretim elemanlarına ilişkin metafor algıları: Iğdır Üniversitesi örneği [Yüksek lisans tezi]. Kafkas Üniversitesi.
- Yılmaz, A., & Cihan, H. (2018). Okul yöneticisi, beden eğitimi öğretmeni ve öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin görüşleri: Nitel bir çalışma. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 23(1), 9-24.
- Yılmaz, A., Esentürk, O. K., Tekkurşun, D. G., & İlhan, E. L. (2017). Metaphoric perception of gifted students about physical education course and physical education teachers. Journal of Education and Learning, 6(2), 220-234.
- Yılmaz, N., Özer, E., & Fettahoğlu, R. (2020). Sağlık yöneticisi kavramına ilişkin bir metafor analizi. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(1), 115-124.

EKLER

EK 1

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.07.2024-348512
Evrak Tarih ve Sayısı: 08.07.2024-348644

T.C.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU

Tarih: 12.06.2024
Saat: 10.00
Sayı: 2024/167
Konu: Remzi İNCİK

Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun yaptığı toplantı sonucunda, Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Meslek Yüksek Okulu Öğrencisi Remzi İNCİK'in yürütücüsü ve Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ali CULHA'nın danışmanı olduğu "**Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Dersinin İmajının Metaforlar Yoluyla Anlamak**" başlıklı çalışma oy birliğiyle uygun bulunmuş ve **12.06.2024** tarihinden geçerli olmak üzere onaylanmıştır.

e-imzalıdır
Dr. Öğr. Üyesi Emine YÖNEY
Başkan

e-imzalıdır
Doç. Dr. Hatice ŞAHİN
Başkan Yardımcısı

e-imzalıdır
Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir GÜMÜŞÇÜ

(Katılmadı)

e-imzalıdır
Doç. Dr. Dursun BARUT

e-imzalıdır
Doç. Dr. Ömer SABUNCU

e-imzalıdır
Dr. Öğr. Üyesi Derya EVRAN

e-imzalıdır
Doç. Dr. Yasin TAŞ

Raportör
Doç. Dr. Hatice ŞAHİN

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması için lütfen http://www.harran.edu.tr/envision/Validate_Doc.aspx?eD=BS566JNSVK&eS=348512 adresinden yapınız.

Etik Kurulu Onayı

EK 2

Veri Toplama Aracı

Değerli katılımcı, bu araştırma ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor dersine yönelik metaforik algıların ortaya çıkarılmasını amaçlamaktadır. Bu nedenle görüşlerinize ihtiyaç duyulmaktadır. Veriler bu çalışma dışında kullanılmayacaktır. Katılımlarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Remzi İNCİK/Yüksek Lisans Öğrencisi

Tarih		Görüşme Süresi	
Cinsiyetiniz		Yaşınız	
Mesleki Kıdeminiz		Öğrenim Durumunuz	
Görev yaptığınız okul kademesi		Şu an görev yaptığınız okuldaki hizmet süreniz	
Göreviniz		Branşınız	

Beden Eğitimi Ve Spor Dersi.....gibidir.

Çünkü:

(Bu bölümde de yukarıda tercih ettiğiniz metaforun gerekçesini detaylı bir biçimde anlatınız)

Veri Toplama Aracı